

capitulum. lxxviii.

De confessore qui nūmīnū p
iecit in terga confitentis et peni
tere nolentis ca. xxxv.

De abbate sancti Pantaleo
nis in colonia. qui fratri carna
li pecuniā ecclesie sue tribuens
depaupavit. ca. xxxvi.

De duobus mercatoribus in
Colonia quibus in confessio
ne cōsultum est ne iurarent et
mentirentur. et facti sunt ditto
res. cap. xxxvii.

De muliere iracunda q̄ prop
ter confessionem suam Mala
chie facta: spiritum meruit mā
fuetudinis ca. xxxviii.

De auaritia et luxuria sacerdo
tum. ca. xxxix.

De matrona que pupillo a se
nutrito et in sacerdotem proue
cto peccata sua confessa est. et
ab illo p̄dita ca. xl.

De matrona que confessorē
suum ad libidinem incitavit.
capitulum xli.

De indiscreto sacerdote qui si
bi confitentibus iniungere so
let penitentiam anni preteriti.
capitulum xlii.

Item de plebano qui plurimis
confiteri volentibus generale
predicens confessionē: omni
bus eandem iniungit peniten
tiam capit. xliii.

De muliere in confessione se
iustificante: cui prudens con
fessor ostendit plura mortalia
p̄cā habere cap. xliii.

Quod confessor non deb; de ig
notis peccatis inuestigare et ex
emplum de virgine in hoc scan
dalifata. ca. xlv.

De abbate qui alterū abba
tem suo exemplo puo cauit ad
cōfessionē ca. xlvj.

Item de abbate qui cum mōa
chis suis in vase ex industria
carnes comedens eosdem ad
confessionē suo exemplo puo
cauit cap. xlvii.

De peccatore qui de modica
penitentia gradatim ascendit
ad maiorem. ca. xlviii.

De abbate Bisilberto qui in
tūdis in capitulo parcens ad
satisfactionem ampliorē pro
uocauit ca. xlix.

De plebano qui furarium et
homicidam dulcibus verbis in
confessione ad satisfactōnem
puexit capitulum. l.

De monacho Clareuallis: q̄
fratrum adiutus oracionibus
priori conscientiam suam reue
lauit. capitulum. li.

Explīcit tabula caplor. .

Incipit dīstīctō Tercia de
Confessione

Capitulum. i. **M**ocho

Dñs sponsus vñ cōfessoris in
canticis canticorū loquit̃ ad cō
tritū pētorē. **O**stende mihi faci
em: p̃ cordis contricōnē sonet
vox tua i auribz meis: p̃ oris cō
fessioem. **Q**uid māifesti? hac
figura? **Q**uod verbis mādata sit: te
stis ē p̃ph̃a dauid: q̃ dicit. **C**ō
fitemini dño qm̃ bonus. **I**te re
uela dño viā tuam: s̃baudis p̃
cōfessioem. **E**t in **I**saiā s̃m sep
tuagita. **D**ic tu iniquitates tuas
ut iustificeris. **Q**uod autē exemplū
sit cōfirmata: exēplum nobis ē
ipse dauid. qui sup̃ pēto bar
sabee veniēti ad se nathan rñt.
dicēs **P**eccaui dño. **N**ouici
us. **M**iror vtz maior sit virtus
in contricōe: siue in cōfessione.
Moebus. **N**ō nisi per cōtri
cionem pētorū culpa dimittit̃
a hoc s̃b quadā condicioe scz
ut cōfessio s̃bsequat̃. **Q**uod si neci
tas illā excludit: defectus illum
sūmus sacerdos supplebit. **E**st
tñ cōfessio signum contricōis.
Cuius ṽtutē a fr̃m̃ magis tibi
exēplis: q̃ scripturarū testimōi
is ostēdere p̃posui. **C**a. ij.
Miles quidā in villa hita
uit: cuius vxorē eiusdē
ville sacerdos p̃ adulteriū ma
culauit. **D**ictū est militi. qz sac
dos rem h̃ret cuqz vxorē sua. **I**lle
cū vir prudēs el̃y nec verbū faci

le crederet: nullā de hoc menci
onē facere voluit vxori siue sac
doti: vītate veri? volens expiri
Nō tñ sine suspicioe fuit. **C**on
tigit ut in quadā villa nō mul
tū a militis villa remota q̃da;
obfessus el̃y: in quo dēoniū ta;
nequā erat: ut corā astantibus
improp̃aret pēta q̃ per confes
sioe; verā nō fuissent tecta. **Q**uod
cū miles ex multorū didiciss̃ re
lacioe rogauit suspētū sibi sa
cerdotē ut ad colloquiū q̃dā
secū ire nō recusaret. **E**t acqui
euit sacerdos. **C**um venissent si
mil in villam vbi erat obfessus
confes? ipse sibi sacerdos suspe
ctū cepit habere militē: qz nō
latebat qz obfessus a tā nequā
demone in eadē villa habitaret
Timēs qz vīte sue si a demōe p̃
deretur: necessitatē natūe simu
lans intrauit stabulum ad ser
uū militis: p̃dibusqz eius pro
stratus ait. **R**ogo te p̃pter domi
nū: ut audias cōfessioem me
am. **Q**uē suus expauescens le
uauit: audiēs que ab illo dice
bantur. **F**acta vero cōfessioe
cum sibi sacerdos inuigi p̃ter;
pēnitentiā suus satis prudēt̃
rñt illi dicēs **Q**ntū alti sac̃doti
p̃ t̃li cōm̃e inuigeretis: hoc sit
satisfcō ṽra. **S**icqz exiēs iā secu
rior cū milite ad eccliam venit.

In qua demonioſu offendentes:
requisitus eſt a milite in hec v
ba. Noſti aliquid de meſt? Doc
em ex industria factu eſt: ut iam
dicto ſacerdoti toller; ſuſpicionē
Cui cu demoniſco quid rñde
rit: adiecit. Quid tibi videt de
iſto domino? Reſpondit ille.
Ribil de eo ſcio. Et cu hoc dixiſ
ſet lingua teuthonica: latie mor
ſbiunxit. In ſtabulo iuſtifica
tus eſt. Null⁹ tunc aderat cleri
coru. ¶ Novici⁹ Satis puto
q nō ſponte ſua illa hōa latini
ſta fact⁹ ſit dyabolus. ¶ Mō
ch⁹. Nō ē pmiſſus loq teutho
nice: ne miles verbū a ex verbo
factū itelliger;: nec tñ tacere li
cuit: ut virtutē oſſiōis ſacerdo
ti oñder;. ¶ Noviti⁹ Mag⁹ ē v
tus cōfeſſiōis: q a crimē adul
teri a meozia dyaboli deleuit.
a hominē ab imminētī piclo li
beravit. ¶ Mōch⁹. Audi et
frēm hui⁹ cōfeſſiōis. Sacer
dos nō immēor collati ſibi bñfi
cñ ſecūm deſeruit a in quodā ce
nobio ordinis nri mōchū ſe fe
cit. Adhuc vivē putat⁹ ſicut di
dici a quodā abbe ordinis. Ci
ſterciens. ¶ Novici⁹. Prophe
tia hui⁹ pterui deōis cā ei ex
ſtitit mēne ſalutis. ¶ Mōch⁹
Paravit m a aliud pene ſile
huc. ¶ Ca. iij.

Quiſdā militis vxor apu
ſuū admiserat libidis ig
ne ſuccēſa. Cū q cū p tps occul
te peccaſſ;: nec iā latē poſſet ad
aures maiti pueit. Ille vero de v
lo dolēs. nec tñ vbis ad plenū
credēs tacuit. ſciēs ſe inueſtigā
te rē tā nephariā diu nō poſſe
occultari. Quia vir erat diues
a honeſtus. vxorisq; fama taz
imops a imhōeſta. maluit rē in
exptam p ſilentū ad tempus
delegere. q ſe a vxorem gen⁹
q; tam ſuū q illius p ſuſpicio
nes de hōeſtaē. iteri vbiq; diul
gatū eſt in tali villa obſeſſum
quēdam cē. neſcio tamē ſi idē
fuerit de quo ſup⁹ dictū ē. qui
nemī parcēt. ſed pñtib; peccā
occulta obijceret a ipperaret
Ad cum audiſſ; miles ſperās
per illum rei veritatē diſcere. af
ſumpto ſecū ſeruo cepit illo p
gere. vie cauſā ſeruo pētus ig
norāte. Veniētibus eis ad ne
muſ quoddā cū dñs declinar;
in quādā ſemītā. que ad demo
niaci tēdebat villā. cepit ſeru⁹
valde pauē ſciens p certo ſe vl
tra vivere nō poſſe: ſi crimē ad
ulteri⁹ pderetur a demone. Po
ſitus in tāto timore dū in cogi
tationibus ſuis fluctuaret. Do
minē in eodē neōre ligna iacē
tem audiuit. Immiſitq; domi⁹

menti eius quē eadez hora satis
diligent' iuocauerat: q' cōm im-
minens piculū confessio sumū
foret remediū. Et diutens a do-
mino quasi ad satisfaciēdū na-
ture venit ad rusticū cōfessus ē
pctm. suscepit penitētiā. Statū
reūsus ad militē de tali ope nūl
suspiciantē: siml' venerūt ad de-
mōem. Qui cū suum adulterz
p'mo de adulterio iā iustificatū
diligenti' ituitus fuisset: ait mi-
les. Dic si aliquid nosti de illo.
Rndit demō. Multa de eo no-
ui: que nūc ignoro. Sicqz per
virtutē confessiois liberatus ē
suus a morte: et dñs a suspicō-
ne. Vides q'tum valeat vā cō-
fessio? **N**ouici? Que ē vera
confessio? **M**ōch? In q' fir-
mū ppositū ē satisfaciēdi. **N**o-
uici? Quid si ipa satisfactō in-
iuncta negligit? **M**ōchus.
Si ipa negligētia nō fuit ex
infirmitate siue ex neccitate. sed
in iuncta pnia ut sepe contingit p-
iupedit' et cōtēpmitur. pctm iā
dimissum reūtitur. Etia si pctm
fuerit vāiale. et pnia p obliuio-
nē negligatur. nō dico q' pēa
illi' pcti p illam obliuionē de-
leatur.

Cap. iiii

Sacerdos q'dam in domo
nrā. sicut ab ei' ore audi-
ui. die q'dā cōfessionē fecit de il-

lusionē nocturna. Inuēti' est
ei psalmus vnus p satisfactōne.
Quē cū p obliuionē negligē-
ret: eadē die circa loca genitalia
tm cepit pruritū et ardorem se-
tire. ac si carni eius ardētē vrti-
ce eēt appoite. Qui cū territ'
tactu explorar: q'd eēt. et nihil
ibidem inuenit: recordatus est
psalmi inuēti' et neglecti. Im-
putasqz inmissaz penā eidē trans-
gressioi: psalmū dixit. et dolor
conq'uit. Cōfitens fugere dēt
obliuionē. Audi aliud exem-
plum.

Ca. v.

Quoniam q'dam in Step-
hano uult ordinis pmonstrē
sis. sicut mihi retulit canonic'
quidam mōsteiens. valde lau-
dabil' vite fuit. quem q' ad fu-
gandū demonē de obsessio: pri-
or ad hostiū mōasterij secum
eduxit. Quo viso. mox dyabo-
lus p os hōmīs clamauit. Ego
quedā de eo scio. ppter q' cū nō
timeo. Nō tñ pmissus ē eadem
publicare eo q' mīma eēt. ne
viro scō verecudiā inferrz. Ille
vbū itelligēs remordēte cōscia
intrauit. culpā cōfessus rediit.
et si demon adhuc aliqd sciret
inq'siuit. Rndit demō. Adhuc
aliqua culpe vestigia appent i-
te. eo q' non sit s'blecut' stimu-
lus. plagā vgarū intelligens.

Itē intrauit iuuenis inuincta
 accepit disciplinā reuerfusq; si
 sciret aliquid interrogauit. Rñ
 dente dyabolo p iuditiū meum
 nil mō noui de te: satis edifica
 ti sunt frēs. **N**ouicius. Non
 modicū me turbat: q; inimic⁹
 in sancto viro post cōfessionē
 facta; aliqđ deprehēdē potuit
 signum pcti. **M**ōch⁹. Hoc
 deus pmissit ad eius bonū. Qñ
 to quis pfectior tñto p sua cul
 pa delēda eē deb; sollicitior. Di
 sciplinā inuicta quā mor acci
 pe potuit: maxie cōn dyabolū
 pugnatur⁹ differre nō debuit.
 Na; in sup̄dictis duob; sacro
 te sc; a seruo militis: quoru; cō
 fessio neq; debita fuit: neq; ali
 qua adhuc extēior pñia sbsē
 cuta: dyabolus nulla pcti vsti
 gia deprehēdere potuit. **N**o
 uicius. Placet qđ dicis q; necē
 tas fuit in causa. S; nosse vellē
 drām inter verā falsāq; confessi
 onem. **M**onach⁹. Quāti
 ponderis confessio sit vera: a q̄
 inefficax confessio sit ficta per
 sbiecta dīnosces exempla.

Empe illo quo **Ca. vi**
 scolasticus Coloniensis
 Oliuer⁹ crucē predicauit i pti
 b; Brabātie: sic mibi narrauit
 Bernard⁹ mōch⁹ nūc tūc ei⁹
 collega i p̄dicacōe: fuit ibi pu

ella qđam religiosa a voto vir
 gitatis glorioſa orta de muel
 lia. Inuidens dyabol⁹ tante v
 tuti: in spē viri admodū pulcri
 satisq; decēter vestiti apparēs
 virgini: cepit illa; verbis ama
 toriis sollicitaē: clenodia affer
 re. laudāē coniugij fecūditatē
 virginitatis vitupare sterilita
 tē. Cui vgo nesciēs q̄s esset: rñ
 dit. **V**ix ducē nō ppono xpī
 amoi nuptias carles ppono:
 a o tēpno Cūq; lasciu⁹ spūs mī
 mis eēt ei iportun⁹ i diūb locis
 ad illā viēs: sciēs puella mltas
 eē v̄gines se pulchriores nobi
 liores at; dicōres: cepit amato
 rem fantastici h̄re suspectū: ita
 ut ei diceret. Bone dñe q̄s vel
 vñ estis: q; tñto mibi desiderio
 copulari affectatis. Cūq; ille i
 uitus se pderet: a virgo tñto p
 pñsi⁹ instaret. tādē demō necē
 tate compulsus oſessus ē dicēs
Ego sum dyabol⁹. Ad qđ ver
 bu; illa expauescēs: rñdit. **V**t
 quid ego erigis carle coniugi
 um: qđ nature tue dīnosciē eē
 cōnriū. At ille **T**u tñ mibi cō
 senti: nihil aliud a te n̄ copule
 consensū requiro. Ad qđ puel
 la rñdit **N**ō om̄no tibi cōndi
 co: fugās illū sancte crucis fig
 naculo. **D**emēs q; ad sacerdo
 tē reuelauit illi de om̄is iſciāis:

a quo satis edocta ne maligno
consentiret; reuersa est in domum
suam. **D**emon vero post confessio-
nem eam omnino non deserens de
remoto tamen alloquens in tantum
illam exauit ut qualibet immu-
diuicias in eius scutellam mitteret
cum manducaret. **V**n a mulier
custodie ei adhibite sunt. **I**n qua
cumque domo illa fuit: illic deon-
rinsa dedit. **A**b omnibus quidem
audiebatur: sed a sola puella vi-
debatur. **E**ratque tam nequaquam
spiritus: ut principium peccati de te-
ret: crimina improparum: nec ali-
quod peccatum eius lateret: nisi quod
vera confessio tegeret. **O**ndit et
alia signa nequicie sue. **S**ter-
cora ollasque confractas fimo ple-
nas super confluentes spargebat.
Dixerunt ei quidam. **N**ostis o dy-
bole dominica orationem? **R**es-
pondit illo: optime scio: rogatus
illam dicere. **E**t ait. **P**ater noster
qui est in celis nomen tuum: fiat
voluntas tua in terra: panem no-
strum quotidianum da nobis ho-
die: sed libera nos a malo. **E**t cum
plures in eadem oratione fecissent sal-
tus atque barbarissimos: cachin-
nando subiunxit. **E**cce sic vos lai-
ci dicere soletis orationem vestram: **R**equi-
situs etiam de symbolo: dixit se bene
et optime scire sic incipiens. **C**redo
deum patrem: omnipotentem. **C**um cum quidam

dicent: dicere des credo in deum: ille
quod subiungit: credo deo. viri trati
qui tunc erant principes dyabolivorum
notantes: a vi accusatiui intelli-
gentes: insteterunt ut diceret credo in
deum. **E**t non poterant eum ad hoc indu-
cere. **N**ouit? **V**elle a ego scire
quod sit credere in deum? **M**oyses?
Credere in deum est per dilectionem ire in deum.
Vn saluator ait. **O**is qui vivit
et credit in me habet vitam eternam. **D**e-
mon sic dicit apostolus **I**acobus: credit
et otremiscit: sed non diligit. **C**redit
deum esse. **C**redit verba eius etiam esse: sed
non credit in eum. quoniam non diligit eum.
Salutationem: veram angelicam idem de-
mon incipere non potuit: cum tamen se il-
lam scire profiteretur. **N**ouit? **C**um
dignior sit oratio dominica salutatio-
ne angelica: miror cur permissus
sit dicere illam et non istam. **M**o-
yses? **V**oluit hoc fieri dominus: tum propter
terram nostram: tum propter eminentiam
sacramenti sue incarnationis. **R**esponde-
ntis sit eadem salutatio: per quam in-
ciata est humani generis redemptio. ex
sequentibus plenius agnosces. **I**nter-
rogatus idem deon: cur ita raucam
haberet vocem? **R**espondit: quia semper ardeo.
Dicebat eadem puella: quia quidam
veniebat ad me: cauit ne eum vi-
dere posset a dorso. **N**ouit?
Miror quare hoc fecit. **M**o-
yses? **D**eones sic intellexi ex alia
quidam visione: postea non habent.

Vnde qdā demō puelle cui dā
 apparēs frequentius. cui; ab ea
 diuertēs seper retrocedēt: iter
 rogatus cur hoc facēt rñdit. li
 cet corpa hūana nobāssuma?
 dōsa nō tam hēmus. **N**oui
 cius (expecto exēplū: p qd fiete
 vereq; ofessionis dīam cogno
 scam. **M**ōch? **H**oc i pmp
 tu est. fuit in vicīno vir qdā;
 q suprdictū dēonem audire nī
 mis dēfiderās: ppter turpia qdā
 q cōmiserat pētā appropinqre
 nō audebat timēs sibi illa corā
 ōnibus impropari. **E**t veniens
 ad sacerdotē confessus ē vniū
 saluūtate tam peccādi retēta
 fūsq; ex eadē confessioe securi
 or ad comūm venit. **M**ira res.
Mox ut limē attigit a itrospex
 it: demō in aere clamauit **A**mi
 cem huc veni: certe te bñ deal
 basti. **E**t statū corā ōnibus ōmīa
 eius pētā turpia lic; cōfessa p
 didit: in tñtū illū cōfundens vt
 eadē hora cōvoluiss; in ortu sol.
Tristis effect?: a conscia accu
 sante in se reuersus ad sacerdo
 tē rediit. q gesta sunt rtulit cō
 fessioem iterauit. et qz de reliq;
 emendaci? viuē vellet. de corde
 pollicitus ē deo a sacerdoti. **T**ūc
 sacerdos **M**ō inqt reuertē secu
 rus nō te ofundet amplius. **E**t
 fecit sic. intrate eo domū qdam

ex circūsedētib; dñmōi dixerūt.
Ecce aicustius itez vñt. **Q**ui
 bus ipse rñdit. **Q**uis est? **I**lle i
 quiūt cui paulo añ ta; turpia
 pētā ipropasti. **R**ñdit demon
Ego nībil ipi ipropauī: neq;
 aliqd de eo noui malī. **E**t estia
 ti sunt demōez mētū fuisse hñ
 qui hōmīs ignorauerūt ofes
 sioem. **S**icq; p virtutē confes
 siois. ipse euasit notā maxie cō
 fusiois. **I**n eadē domo ma
 trona qdā cū ceteris sedebat fi
 liam iuuenclā; sicut mosē ma
 trib; s; pallio tenēs. **Q**ue cū
 dēonem nescō in quo puocall;
 clamauit ipse. **P**utas filiā tuā;
 s; tuo mātello sedētē virgīnē
 eē? **V**e tibi. male eā custodisti.
Dicēte mliere mētrīs. **R**ñdit
 ille. **R**equaq; mencōz. **S**i nō
 credis: iterroga **P**etro millā. il
 la bñ dicet tibi veritatē. **E**āt. n.
 eadē **P**etromilla mlier qdam
 stupri puelle cōscia. **H**īs verb;
 auditis mat' filia; a se repulit:
 cū indignaciōe dicēs. **R**ecede a
 me immūda. nunq; tibi aliqd
 bonū cōtinget ex pte mea. **I**lla
 bene sibi cōscia filatis lacrimis
 egressa est eiulās demōez men
 titū fuisse affirmās. **I**nspirata
 qz a deo ad vicinū cucurrit sac
 dotem cōmissu; pētā cōfessa ē.
 et qz nunq; de cetero carnē suā

illicite conquinaret: promissit
Tunc a sacerdote sua facit quod di-
 cere debet; diligenter edocta. reu-
 sa est ad matrem. quod non dum reces-
 se a loco. Dixitque illi. **V**e ma-
 ter multum peccastis sine causa tam
 graviter me confundendo. et tam
 in misericorditer repellendo propter
 verba domini huius quod totus me-
 dax est et pater eius. Cepitque lac-
 mari. Comota mater tam ex verbis
 quam ex lacrimis filie. dixit ad deo-
 nem. **D**ic mihi. **U**t quid tale cri-
 men imposuisti filie mee? **R**espondit
 ille. **Q**uid. non mali locutus sum;
 de filia tua? **R**espondit. **B**onum est et multa mi-
 bil de ea mali non vel dixi. **S**ic
 quod puella sicut vir superducus per
 beneficium confessionis liberata a
 suspicionem fornicationis ad ma-
 tris gratiam reducta est. **N**ovus
 eius. **Q**uid est quod dyabolus stu-
 prum ante confessionem novit. et per
 illam stupri conscientiam novit vi-
 rum vero stupri auctorem; non expro-
 fitur? **M**onachus. **S**atis puto
 de peccato illum egisse penitentiam; per quam
 dyabolo culpe subtraxerat noti-
 tiam. **N**ovus. **P**lacet quod di-
 cis. **S**ed recorder adhuc superducem
 virginis de Ruellia. et non desin-
 no mirari. quod demon cum spiritus sit
 copulam carnalem contra suam
 naturam concupiscat et requirat.
Monachus. **N**on mirum quod de

mones feminas peccatur. sed quod il-
 lis commiscetur mirabile est val-
 de. **N**ovus. **M**emisti hoc
 unquam contigisse? **M**onachus. **E**t
 memini. et legi. autem femine caute
 reddatur. quod forte hec que duci-
 rus sum legem vel audient. diu-
 sa que nostris contigerunt tempo-
 ribus; exempla replicabo. **Q**ue
 ut maiorem firmitatem habeant prius
 unum quod in miraculis sancti Ber-
 nardi legitur breviter permittam.

Capitulum. vii.

Mulier quedam in regione
 Maneti a quodam petu-
 lante demone sex annis; habito
 eius consensu; incredibili libidi-
 ne vexata est. Appueat ei in spe
 pulchri militis et sepe abuteba-
 tur ea inuisibiliter; marito eius in
 eodem loco cubante; lascivius ille
 spiritus. **Q**ue anno septimo timore
 correpta. veniente in predestinationem ci-
 vitate sancto Bernardo Clareval-
 lis abbate. misit mulier ad pe-
 des eius corruit. passione; hor-
 ribile; et ludificationem; dyaboli
 cum multis cum lacrimis confessa
 succurri sibi flagitavit. **A** quo
 consolata et quid facere debet;
 edocta post confessionem; dyabo-
 lus ad illam accedere non potuit.
 sed tamen verbis teruit. et quod post
 abbatis decessum ad eius sup-
 plitiam revertetur; acerbe minabatur.

Itavt qui fuerat amator: crude-
lissim⁹ fieret persecutor. **H**ec euz
sancto indicat⁹ prima die do-
minica: cū duobus epis accen-
sis candel: cū om̃iū fidelū: qui
erāt in ecclā s̃b scriptōe anathē-
matizavit fornicatōrē spm̃ au-
toritate xp̃i: tam ad illā q̃ ad
om̃s mulieres ei deinceps int̃di-
cens accessus. **E**x tinctis ṽo ill
sacramentalib; lūnaib;: tota
virtus dēonis exticta ē a mulier
post g̃nalem confessiōem pec-
catōr suoz cōmunicās: plene
liberata est. **H**ec nris tēpibus
contigerūt. **P**roviā? **S**tupē-
da sunt ista. **M**ōchus. Au-
di adhuc alia exempla h̃ispe-
ne similitū: mlt̃o tamen recē-
tiora. **C**a. viij.

Bonne in prochia s̃c̃i Re-
mij añ paucos annos
sacerdos quidā fuit Arnoldus
nomine: filiā h̃ns sp̃cōsā Quā-
nimis diligens. q̃ pulchr̃ eāt
ppter iuvenes ⁊ maxime cano-
nicos Būnenses ei custodiā tā-
ta: adhibuit: ut quociēs de do-
mo exiret in solario dom⁹ illaz
clauderz. **D**ie q̃dā apparens ei
dyabolus in sp̃e viri: cepit aini
eius in amorē suū intus sugge-
stioē latēti: foris locutiōe blan-
diētī inclinare. **Q**uid plac̃? Per-
suasa misera et corrupta: sepi⁹

postea demoni ad suā p̃niciem
olsensit. **V**na diez sacerdos so-
lariū ascēdens: filiā gemētē flē-
temq; inuenit. a qua cām dolo-
ris vir extorq̃re potuit. **C**ōfel-
sa est p̃ri q̃ delusa est: a demōe
a oppressa. iōq; se merito dolē.
Que etiā ita demētata ē a alie
nata a s̃esu. tū ex dolo ē. tum ex
dyabolica opacione. ut vermī-
culos quos de sinu colligebat
in os mitterz a masticaret. **T**ri-
stis effectus pat̃ misit illā t̃ns
flumē Renū. sperās eā ex muta-
tione aeris aliquid posse melio-
rari. ob flumis interpōem ab i-
culo dēone liberari. **T**ransmis-
sa puella. apparuit demō sacer-
doti. aptis ei ṽcib; dicēs. **M**a-
le sacerdos: q̃re abstulisti mihi
vxoē meā? **M**alo tuo hoc feci-
sti. **E**t mox trufit eū i pectore tā
valide ut sāguinē vomēs tertia
die moreret. **H**ui⁹ rei testis ē
abb̃ ñr. testis etiā: **B**erardus
mōch⁹ noster aliq̃n Būnenf
scolaſticus quibus res bene i-
notuit. **C**a. ix.

In villa Briseke. q̃ vicina ē ca-
stro Rimeke. sic in narravit Ar-
noldus mōch⁹ noster q̃ tunc
tp̃is rem gestam intellerit. añ
hos annos duodecī mulier q̃dā
fuit quā demō q̃dā eo q̃ p̃dēz
est mō corrupit. **S**edēte ea die

quidā in tabna cordis cepit defectum sentire. **T**imēsq; adeē mortem wearī sibi celerius petiuit sacerdotē. Cui demōes ludificacōem ⁊ horrendā illā; q̄ septem annis laborauēat dixisset cōmixtiōem. lingua deficiente in ipsa cōfessioe spiritū efflauit. **Q**ue cum incredibili libidine a libidinīs auctore uiraret nūq; alicui dicere uoluit uel potius ausa non fuit uel qđ credibilius ē in illius amōe delcābatur. **N**ouici⁹. Si demones talia cum eis pmissu; fuerit: facere pnt. valde cauēdum ē femine eis occasionē pbeant. uel aliquo consensu posse tribuant.

Moachus. Nō solū in hīs cauēdum mulieribus. h̄ uirīs q; sicut demōes p formas uiro ru ut dictū ē feminas ludificāe ⁊ corrūpunt. ita per spēs feiarū uiros seducūt ⁊ decipiunt. **R**ege uitalp̄m et inuenies ibi qđdam uiros perfectos per fantasmata mulierū delusos. confractos ⁊ deiectos. **D**ica; tibi ⁊ aliqua exempla quib; cognoscēs uiros a demōib; in spē mulierū ludificatos. **C**ap. x.

Rumie scolasticus qđaz fuit Iohānes nomine uir quidē latus: h̄ leuis ⁊ lubric⁹. **I**ti sicut de eo dicebatur ⁊ sic

ab abbe eiusdē mōsterij audiuit seina qđā pmissat: qđ tli nocte ad eū ueniret. **N**octe cōdē illa quid nō uenit: h̄ in eius spē cōsumiliq; uice. dyabol⁹ cleici lem ascēdit. **Q**uē putans seia; bñ sibi notam eē. cognouit eū. **M**ane surgens. cū demonem quē femina eē putauit egredi cōpellēt. Rndit ille. **C**um quo putas te hac nocte iaciuisse? **C**ūq; ille dicer; cū tali femina Rndit demon. **N**equa q; h̄ cū dyabolo. **A**d qđ uerbu; Iohānes sicut mirabil fuit: ita mirabile uerbu; qđ dicere uerecūdor rndit: dyabolum irridēs: ⁊ de opere nil curans.

In citate Susacia cī **C**ari. uis qđā erat **H**eric⁹ noie: cognomēto gēma. **H**⁹ officij fuit uinū i tabnis uēdere. **N**ēbat at tabnā aliquñtulu a domo sua r motā. **Q**ui cū nocte qđā fm cōfuetudie; tarde de tabna rediēs ⁊ pēuā de uio colleā; secū portās domū festiar;: uidit qñdaz spēm muliebze; in alba ueste ⁊ linea stantē in loco qđā. ubi ciues solēt placitāe. **N**ihil malī de ea suspiciās. cū ad locū uis; illa p ueste; hōiem traxit ⁊ ait. **O** amice: diu te hic expectauit: amare me debēs. **I**llo uestem de manu ei⁹ excuciente ⁊ dicente

sine me ire. luxurie tue non confectio
 sed vadā ad uxorem meam. Illa
 fortiter institit. ad coniunctionē
 eū invitans. Que cum verbis non
 proficeret: intro brachia sua vi-
 rum tollēs et multum cōpimes
 in aera leuauit: atq; vltra mōa
 steriū scti Patrocli: qd̄ satis al-
 tū ē illū transferens in pasculo
 deposuit. Qui dimissus extra mē-
 tem factus: cum post horā resup-
 tis viribus respirass. surrexit et
 ad domū suā clauistro vicinā
 manibus pedibusq; reptando
 cū labore veniens: ad hostium
 pulsauit. Surgēte familiā ut
 lumen accenderet. clamauit il-
 le. Nolite lumen accēdere. non
 enim mihi expedit illud videre.
 Et reclinauerūt eū in leūlo suo
 q̄ debilis erat valde: tam in se su-
 q̄ in corpe. Tribus noctibus
 continue in intempesta nocte:
 idem deonū pulsauit ad hosti-
 um. Henrico clamitāte. scio q̄
 ppter me venit. scio q̄ ppter me
 pulsat. Dea supiuit annū de-
 bilis et infatuatus. Nec mihi re-
 tulit monach⁹ n̄r Theodici⁹
 susciciens: dicēs celebre eē val-
 de in eadē citate: cui⁹ frater ad
 huc viuit in ecclia scti Patrocli
 canonicus. **Nouici⁹.** Si de
 mōes hōmibus i assumptis cor-
 poribus cōmiscetur: sicut diuī

ia exemplū cōsum ē: miror si de
 feminis possent generare. siue
 de viris concipe et pere. **Mō-
 chus.** De hac questioe soluen-
 da nihil noui scio: sed qd̄ in anti-
 quis hystorijs legi hoc repli-
 co.

Capi. xij.

Qui gens gothorum de
 asya migraret in europā
 sicut in gestis legitur: haberet
 q; mulieres deformes in suo cōi-
 tatu: eiecit illas timēs ne libe-
 ros nimis deformes gigneret:
 sicq; nobilitatem gothorū de-
 formaret. Que de castris extru-
 se cū errarent in nemore: acces-
 sert ad illas i cubi deones geue-
 rūtq; ex eis filios et filias. Ex q̄
 his processit fortissimā gens huno-
 rū. Legit⁹ etiā Merlin⁹ ppheta
 britanorū ex incubo deone: et scti
 moniali femina geneatus. Nā
 et reges qui vsq; hodie regnāt
 in eadem britania q̄ nūc anglia
 dicitur. de mirē fantastica de scē
 disse referūtur. Merlin⁹ vō hō
 ronal et xpian⁹ fuit: multa fu-
 turā p̄dixit q̄ quotidie implent⁹.
Nouici⁹. Si hōmes ex vtri-
 usq; p̄ntis semine cōcipiūtur
 tū et nascūtur: quō dicēdi sūt
 hōmes qui p̄tim ex hōme: p̄tim
 ex deone. carnis sue trahūt ori-
 gines. Nūqd̄ r̄surgit in iudicio
 qd̄ nō ē de vitate hūane nate⁹

Cösch 9. Dicam tibi qđ au
diu a quo dā lātō viro de hac
q̄stioe. Ait ei. **C**rementū būa
nū qđ cōn naturā fūditur: deo
nes colligūt: et ex eo sibi corpā
in quib; tangi videriq; ab hoī
bus possint: assumūt. **D**e masu
lino vero masculina et de feminī
no femina. **S**ic q; dicūt ingū
in hīs q; de eis nascūtur: verita
tem eē humane nature: eos q; i
iudicō ut vere homīnes r̄surgē
Nec de hīs sufficiāt. **N**unc reu
tamur ad cōfessionē: de qua oc
casiōe int̄rogacō istue aliquā
tūlū digressum ē: exempli cā.

Capitulum. xiiij.

Bonne ciuitatis dyoc. co
lomeñ. sacerdos quida;
fuit noie Petr⁹: eiusdē ecclē vi
carius. Iste nescō quo dei iudi
cio: in camere sue ostio se suspē
dit. Cui⁹ cōcubina Alheydis
noie tam horrenda ei⁹ morte
terrata scilicet deseruit: et in cenō
bio quodā sanctimōialiū qđ
lancwade dz. religionis hitu;
suscepit. Die quadā cum stās
i dormitorio de fenestra pspice
ret: et cōtemplata essj iuuenē;
pmo in iuuenē demōem stan
tē iuxta puteu; muro dormito
rii cōtiguū: qui ea videntē vnū
pēdē super lignū quo abiebat
pute⁹ posuit et altero se qđ voli

tādo ad ipsam in fenestrā depō
suit. Quā cū extensa manu per
caput rape conaret: territa re
trosum cecidit et clamauit pe
ne exanimis facta. Audito ei⁹
clamo⁹ accurrere sorores in le
ctulū suū illā reclīnātes. Re
cedentibus ill⁹ cū paululum re
spirass⁹: solaq; iaceret: demon
itez affuit: et verbis quib⁹da;
amatoris eā sollicitare cepit.
Que cum cōdicer; intelligēs
spūm eum eē malignū: rñdit il
le. **B**ona Albeydis noli sic di
cere osseti m: et ego te hñe facia;
viz hñestū pbū nobilē diuītē
q; Quae fame te crucias illo
loco paup: vigilijs alijsq; ml
tis inēmodis: añ tps te infici
endo. Reuītē ad sclm: et vtē de
licijs quas de⁹ hñi creauit: nñ ti
bi me duce deē potit. Tūc illa
Doleo q; tā diu te secuta su;: re
cede q; nō acq̄escā tibi. **P**t⁹ hñe
vba deon nāfū emū gēs cōn eā
ipsā imūditā ad pietē lā tam
fortit⁹ picit: ut ps aliq̄ rehilie⁹
vestimēto ei⁹ adhēret: sicq; di
sparuit. **E**ratq; emūtio ipsa hñe
pix mgerria: et tanti fetoris: ut
tolerari nō poss⁹. Deinde cū spi
ritus ille neq̄ssim⁹ die noctuq;
eēt ei⁹ infestissim⁹: suaferūt q̄da;
ex sorozib;: ut aquā bñd cā; sp
patā hñet. q̄wmēte; aspgeret

Alio vero ut eundem: si aqua non
timere. thurificari. Omnia quod
huc tentauit: sed modicum ei profu-
it. Nam quocumque se signum
crucis factum vidit. aspersione
etiam siue thurificationem. ad mo-
dicum quidem cessit. sed statim redi-
it. Tunc una ceteris sororibus
etate maturior atque prudentior
suasit ei quatenus deonem propter acce-
dere sineret. et tunc alta voce salu-
tationem anglicam in eius faciem
iaculari. Quod cum fecisset dyabo-
lus ac si sagitta esset percussus vel
turbine impulsus aufugit. nec
unquam propius ei ex illa hora accede-
re presumpsit. **¶** Nouit. Dat-
ten non mirabor quod dyabolus an-
glicam salutacionem dicere vel i-
cipere non potuit. sicut te dixisse re-
colo superius ca. vi. **¶** Mocho
huius loci ibidem recordatus
fui. Simonial vero tali iaculo
munimenta deonem ab illa hora vi-
dit sine terrore. et audiuit sine
tione. Die quadam de hijs loquens
cum viro quadam religioso. suasit ei
ille dicens. Fac pro tuo confessi-
onem generale; pure plene ac de-
uote. in quantum occurrit memorie
et literarum omnino a deonibus habet
infestatione. Cui cum consilium tale
placuisse mox accedens ad po-
rem. rogauit sibi prefigi locum et
horam audiende confessionis. Ma-

nedis matutinis illa se ipsam
festinauit ad locum prefixum. capel-
lam scilicet monasterio adhaerentem
ubi prius expectabat. Et ecce de
monio occurrens in via festinanti.
dixit Alexpdis quo vadis. quod
aperas. Et illa. Dado confundere
me et te. Tunc demonio. O Alexp-
dis noli. noli. reuertere. reuertere.
¶ Respondit illa. Sepius confundisti
me. ego monio confundam te. non reu-
tar. Quia cum non posset blandici-
is siue minimis retrahere sequebatur
eam usque ad locum confessionis. si-
cut milium in aere super ipsam voli-
tans. Que mox ut genua coram
priori flectens. ad confessionem os
appropinquauit ille clamans et ciulans
euauit. nec unquam ab illa hora
ab ea visus vel auditus est. Ecce
hic habes manifestum exemplum quan-
te virtutis sit confessio pura. **¶**
Hec in relata sunt a domino. Her-
mano abbe loci sancte Marie. Cum
talia fama diuulgata cognouisset
de prefata femina cum esset. Su-
ne canonicus optime nota ad lo-
cum pre se ipsum accessit et eo ordi-
ne quo decessit ab illi ore cum
ista audiuit. **¶** Nouit. Si con-
fessio tanti ponderis non esset neque
quod deonestam grauius turbaret
¶ Mocho. Occurrit aliud ex-
emplum in quo satis agnosces
quod grauissime exacerbentur cum

peccata nostra confitemur. **Hec** quod deus sum post confusionem meam facta sunt: quia domino Karolo mihi relata aliquando prope nostro tunc abbate Vilariente nomen persone siue loci satis doleo me non retinuisse. Ait enim sic

Capitulum. xiiij.

Erat quidam sacerdos et adhuc est admodum religiosus: nobis vite meritum multis dilectus: in partibus nostris prochie regens. Inuidens gratie eius mille artifex dyabolus: nolebat eam aptis temptationibus molestare spans illum se spiritus boni ad suum consilium efficaciter inclinare. In angelum lucis se transfigurans minister ille tenebrarum: ostendit se sacerdoti et ait Amice dei missus sum ad te: nuntiare quod ventura sunt tibi. Prepara te: quia hoc anno morieris. Sacerdos vero nullam bonam de angelo malo suscipi conem si ita credens esse futurum ut prediceat cepit se diligentius quia ad mortem preparare conscientiam per confessionem mudare. corpus ieiuniis: vigiliis: assiduissimisque orationibus castigare animum suum cum suspellectili egentibus erogare. Cumque multi ab eo quererent: cur tam indiscrete sua distrahatur: vni tamen illorum se tipo confessionis causam aperuit dicens. Angelus domini revelauit mihi: quod hoc anno

mortuus sum. Ille vero cum hominem posset celare: alteri cuiusdam sibi familiari dixit. sicque per eum ad noticiam totius prochie peruenit. Anno completo sacerdos non est mortuus et inuentus est falsus propheta dyabolus. Et quod elapsa omnia cooperantur in bonum: in eo in quo vir sanctus videbatur a dyabolo deceptus: est promotus. **N**imis enim de tanta dolosa circuncione erubescens propter homines: ad quos verbum peruenerat: nec bonis unde viveret: seculum cum prochie deseruit et in quadam domo ordinis nostri cuius nomen excedit se conuertit. **F**ecit eo nouitatem dyabolus affuit: et hominibus verbis predicem dolum palliauit. **N**e turberis inquit homo quod mortuus non es ut predixi. quod de sua prudentia vitam tuam distulit: ad multorum edificacionem. **M**isit suum ab illo ut tibi assistat. instruam et custodiam. Et credidit ei ille. **C**irca quem dyabolus frequenter versabatur et semper sicut postea notauit: ad ea que ad comodum sunt cum hortabatur. Cum eum feruor quicquid impelleret amplius orare: vigilare: siue manibus laborare: arguit eum dicens. Discretio mihi virtutum est. **D**iu adhuc poteris vivere: et ideo tibi debet precere ut possis deo diu seruire.

Quando lapide leuare volebat maiorē iter dicebat. **N**imis ē magnus leua istū. Cui factus est mōchus ait. **R**oga pōrem ut concedat tibi ire ad singlares labores. quātus liberis? ut possis colloquio meo: et ego tuo. Et licet tunc ei pōr ut causam agnouit. Nocte quadā volēs dyabolus doli diu pertractum pducere ad effectū: intempesta nocte ad lectū mōchi accessit: excitans eū et dicens. **S**urge: dominus vult remūerare labores tuos magnos. **V**ade ad camerā puatā: et in tali trabe zona tua suspendas te: ut sic mēre recipiat te. **A**udito hoc verbo monachus expauit et cō dyabolus crebris spūes clamauit. **R**ecede inquit a me recede mō noui quod sis. Et signās se fugauit illum. **V**ides quāta sit cū nos clemētia dīna. **B**ene pmissit ut seruū suū dyabolus in bono licet infidioso subtiliori ppositione exercitaret. noluit tūc grossa; assumptionem sibi inferret. ne simplex deceptus conclusio; eterne mortis incurreret. **S**tati surgens ad lectū pōris accessit et dormiētē excitauit. signū ei faties confessionis. **I**llo inuente ut expectaret usque mane. cū nō acquiescēt fur rex: atque cū eo caplū intriuit

Mox se mōach? psternebat pedes prioris ofessus ē. qualiter a dyabolo sibi angli spū sit multo tpe deceptus et p consilium suspendi a se deplexus. **C**onfessus est et alia peccata sua. **C**ui cū prior aliquā pēitētiā iniūisset et ut de cetero cauē foret monuisset: ad lectū suū rediit. **M**ōchus vero ob necessitatē nature priuatā ascendēs. dū in vna se diu sederet: deonem p confessio; exacerbātū cū arcu extento sagittaque imposita cōtra se vidit stantē. et clara voce dicentem. **M**alo tuo confundisti me. ecce nūc occidā te. **C**ui cū ille rēderet. **V**ade maledicte. iā nō timeo te ad signū crucis euauit. sicque p virtutem confessionis liberatus. amplius deone; nō vidit. **N**ouici? **Q**uid ē. quod huic sacerdoti dyabolus nocē nō potuit. **A**rnoldū vero plebanū scilicet Remigij de quo supradictū ē tamen crudelit? occidit. **M**ōch? **S**ic dicit pater Custodit dñs oēs diligētes se: et oēs pcc. dis. **V**n et ei de plebanū filia; corrupit virginū vō de muellia nocere nō potuit. **N**ō sine cā dyabolus tāta pēitētiā accepit in vtrūque prēm se; et filiā. **N**ouicius. **S**i deones tūc turbātur cū peccata nra confitemur puto eos

plurimū exhiberai: cū eadē p h
lēciū tegim⁹. **M**ōch⁹. Hoc
ēssimū ē. Hoc plēi⁹ agnosce
im disti. vij. ix. a. x. caplo. **V**bi
grā bte dēi gemtriciis. qbusdā
ad ofitēdū lingua reſerata eſt
Ipī. n. gl'ioſe vgmī eadē diſtī
ctō aſſigbiſ. **R**ouiti⁹. Ex
hīs q dca ſūt ſatis itelligo cō
feſſionem anime eē medicinā.
nūc noſſe vellē: ſi aliqd ſalutis
p eā corp⁹ recipiat. **M**ōa
chus. **V**triuſq; hōmīs medici
na eſt. **N**ā ſicut aiā pētōris
libat a pena gēhēnali: ſic non
nunq; corpus libat a pēa tēpa
li. **R**ouiti⁹. **V**idr mibivti
le mīmīs de hīs exēpla audire.
q; multi ſūt ſi ſcīrēt frēm corpa
lē eē im cōfeſſiōe: patiores eēnt
im illius execuōe. **M**ōchus
Nunqd nōmēor es qliā vel qn
ta dñs walterus abb. **V**ilarie
ſis nob dixerit de cōfeſſiōe. wī
ens de ſolēm curia. **F**rakēuort: i
q filius. **F**redeici regis. **R**ōnozu
elcūs eſt im regē. **R**ouiti⁹. **E**n
quid recozdoz: ſ; q; mens hōis
labil eſt mēorie: placet ſel au
dita maxime q ſalutī ſūt necā
ria. ſepius audire. **M**ōch⁹
Cū eēm inqt frakenuort: a lo
grer cū mgrō. **C**ōrado decano
Spirēſe. int ceta dixi illi. **Q**ue
dā noui de cōfeſſiōe: qws pōi

catōēs ſciē dēretis. **P**redicabat
ei crucē: a rogauit me illa rpli
care. **Q**uoz tenor tal ē. **C**a. xv
Aud cītate Attrabatēſe;
an paucos ānos: iuueis
qda; cleric⁹ extitit de eadē cīta
te natus: delicat⁹ ibidē ab ifan
cia educatus a mē hōeſtos ele
ricos cōūſatus. **Q**ui cū nō ſerz
aliqd ſupēdū ecclāſticū: a mē
eius cepiſſ; egē: puduit eū ma
nē cū illa. **I**nflatusq; ſpū dya
bolico: ad domū cui⁹ dā diuītis
argētari⁹ uēit cū dolo. **C**ui a dix
it. **M**ercator qda; diues uenit
im domū meā: wlēſ cōpare cy
phos argenteos calices etiā a
alia qdā uascula ſiue cōmēta de
auro ſiue argēto fabrefcā. **S**i
qd de tali opē uēdere uolueis im
ſacello pone a tli hora ſol⁹ qz
ſecretū uult eē uenias ad domū
meā. **A**rgētari⁹ de clerico bñ
ſibi noto nllam hñs ſuſpi cōq;
ut iuſſerat fecit. tñ q iturus eſt
familie ſue notificauit. **Q**uē cū
cleric⁹ ſolum uementē aſpicēt
poſt oſtiū ſe abſcōdit: intrātis
qz cerebz ſecui diuiſit: et occi
dit. **D**eīn cū ſorore vgmīe hōie;
mēbrati dīdētes im cloacā pīe
cēt. **F**āilia vō auſicis cū rediē
tarderz ad domū cleici uēit. vbi
nam dñs ſu⁹ eēt inq ſuūt cleico
cū ſorore rñdētib; nō uēit huc.

Quorum verba suspecta habentes:
 a oculis circumspicientes. vesti-
 gia fusi sanguinis repierunt. Qui
 b; crimine homicidii mox impone-
 tes: accitis iudicibus; cum iam ne-
 gare non possent. tunc per fusi cruo-
 ris ostensionem. tunc per thesauri reper-
 tionem: sententia data est ambo mit-
 teretur in ignem. Similiter casus Co-
 lombie ostendit cuidam monetario
 temporibus meis. Quid plura?
Cum ducuntur ad penam: dicebat
 puella germano. Fratrem propter te
 non duco ad mortem: neque ob
 aliam causam coopata sum tibi
 in hoc homicidio: nisi ut crimen tu-
 um celarem. Attamen quod euadere
 non possumus mortem imminente
 consilium meum est: ut de commissio-
 ne faciamus confessionem: ut saltem
 penam euadamus eternam. Ad
 hec verba clericus indignatus
 quod despatus: respondit. Ego fatia.
Quid enim mihi prodesse possit con-
 fessio tam tarda? Illo indurato pu-
 ella petiuit sacerdotem: cui cum mul-
 ta contritione confessus est crimen. De-
 inde ambo ligati sunt in stipite
 uno: igne copioso circumposito.
Mira virtus confessionis. mira
 clementia saluatoris. Clericum
 despatum flamma deuorauit. pu-
 ellam vero ignis non tetigit neque
 contristauit. nec aliquod molestie
 intulit. Quicquam tamen ei? sicut le-

gitur de tribus pueris: obussit
 ita ut libere de ambulae possit nec
 aliter sentit flammam ardorem. quam
 ventum rogis flante. Viso tanto
 miraculo iudices puellam innoce-
 tem estimantes: iusserunt ut exi-
 ret. sicque per confessionem incedit
 illi et euasit ardorem. **N**ouitius.
Quid iudicas de clerico? **M**o-
 chus. Hoc quod in superioribus disti-
 ctione ca. vi. de se iudicauit. Nil
 debradus latro despatus. Eter-
 naliter inquit damnatus sum: et mis-
 erum incedens propter despationem maxime
 deputatus. Si egissem penitentiam
 confitendo culpam: per penam tempo-
 ralem euasissem eternam. Retulit
 nobis idem abbas aliud miraculum
 in quo adhuc amplius manifesta
 est virtus confessionis in hunc
 modum.

Ca. xvi
In cameraco ciuitate episcopali infra
 hoc quinquennium plures heretici com-
 prehensi sunt: qui omnes timore mortis
 suam perfidiam negauerunt. Missus
 est ab episcopo clericus. qui negantes per
 candens ferrum examinaret adu-
 sos hereticos esse sententiarum. Exa-
 minati sunt omnes. et combustis sunt
 omnes. Quicumque traheretur ad pe-
 nam unus ex eis vir nobilis sangui-
 ne reseruatur a clerico ad vitam
 si forte illi: quocumque modo reducere
 possit ad penitentiam. Cui sic dixit.
 Non nobilis es: misereor tui et

compatioz anime tue: rogo et mo-
neo ut adhuc de tanta perfidia
resipiscas: et de errore ad vita-
te redeas: ne per mortē tēpalem
mortē incurras eternā. Ad hoc
ille rē. Expūmēto didici me er-
rasse: si sera pnia mibi pdeē pos-
set. nō rēnuere cōfiteri. Cui cū
ille diceret: pniā vērā nūq̄ eē
serā vocauit sacdotē. Cōfessus
ē hō suū errorē ex toto corde dō-
mittēs. si vita cōcederet satisf-
fcoem. **U**t at pius dñs vīm oñ-
deret: confessiois mox ut penitēs ce-
pit pctā sua cōfiteri: cepit et ip-
sa cōbustura in manu cōfiteris
paulatū minui. **Q**ue in tñtuz co-
aspiciēte decreuit in q̄tū confes-
sio pferat. **M**edietate confessiois
pacta: media ps plage ē sana-
ta. **U**t at cōfessionē totā cōple-
uit: et vtus ipa cōfessiois cōbu-
stura. tam i dolore q̄ in colore
deleuit et man⁹ p̄stīmā sanitatē
recepit. **V**ot⁹ ē vir a iudice ad
ignē ad quē cleric⁹. **Q**uē eā vō-
tis. **U**t ardeat inq̄t. eo q̄ in ex-
aiacione cōbustus sit. **T**ūc cle-
ricus oñdēs manū eius sanissi-
mā. liberauit eum a penīs. et ete-
ris igne cōsumptis. **H**ec cū au-
disset magister. **C**oradus respo-
dit abbati. **E**t ego dicam vobis
simile. quod ante paucos an-
nos apud argentīnā recordor

contigisse.

Carvñ. **E**cce heretici in eadem ci-
uitate scilicet argentina
q̄tie et Strazburg. cōprehensi
sunt. **Q**ui cum negaret: per iu-
dicū candentis ferri conuicti.
sententia incēdij sunt damnati.
Die statuto cum duceretur ad
ignem. quidā ex comitantib⁹
vīm illoz dicebat. **M**iser dam-
natus es. age vel nunc pniā
pctā tua cōfiteo. ne post icē-
dia corpis q̄ in omētanea sunt
aiam tuā ignis gelēnal etna-
lis cōburat. **C**ui cum ille dicēt
confidero quidē me errasse. sed
timeo pniā: tante necitatis mi-
nus acceptā eē deo. **R**ndit. **E**x
corde tñ cōfiteri. deus ē miseri-
coris et p̄tētē suscipiet. **M**ira-
res. **M**ox. n. ut hō cōfessus ē pfi-
diā: manus eius plenā recepit
sanitatē. **T**ardante eo i cōfessi-
one. cū a iudice vōretur ad pe-
nā cōfessor eius iudici rñt. **N**ō
iustū ē ut hō innoēs damnet⁹
iniuste. **I**n cuius māu dū nullū
vestigū cōbustiois repiret⁹ di-
missus ē. **D**ēbat idē hō vxorem
nō longe a citate manentē ho-
rū que dicta sut p̄sus ignarā.
Ad quam cum venisset gaudēs
dixissetq̄. **B**ndictus deus qui
me liberauit hodie ab intitu cor-
pis et anime. causā ei exponens.

Rndit illa. Quid fecisti o miser
rime qd egisti? **U**t quid ppt
momentaneū dolorē recessisti a
fide tua sana et facta? **M**agis
debueras si fieri possz cēties cor
pus tuū incēdēs subiicere. q̄ a
tā pbata fide seml̄ recedere. **S**;
quē nō seducat vox serpētina?
Immēor ille bñfici sibi dñit?
collati immēor tam euēdētis mi
raculi: consilio vxoris acq̄uit
errorem p̄stīmū resūpsit. **D**e?
vero nō immēor vīdēcē. p tan
ta ingrati tudine manū plaga
uit vtriūsqz. **R**enouatū ē incē
diū in manu heretici. 7 qz oīx
auctrix extitit resumpti errois
consors facta est rēdiuuii dolo
ris. **T**am vehēmēs erat incēdiū
ut ossa manūū penetrz: a cum
vti nō auderēt clamoibz in vil
la: quosvis extorhit doloris fu
gerūt in nem? vicinū: illic ut
lupi vlulantes. **Q**uid vrb̄ im
morer? **P**roditū sūt in citate; re
ducti sunt filz in ignē nōduz
plene extinctū missi: 7 i cinere;
reducti. **N**ouici? **I**uste actū
est cum istis. **M**ōch? **C**on
fessioe pura pugnātes merent
victoria: damnādiqz indulgē
tiam.

Ca. xviii.

Emp̄ illo quo **H**ericus
impator pat̄ **F**rederici: q̄
nūc regnat: nouissē itruit. **L**o

gobardia: accusatus ē apd eū
ab eis dē **L**ongobardis castel
lan? quidā de rapimis alijsqz i
solencijs mltis. **A** quibz etiā;
adduct? est pugil quidā for
tissim? gygantie altitudinis: q̄
eu; monōchia ipeteret. **P**olēs
eis impator negare iustitiā: mī
litē adeē pcepit. **Q**uē cum gy
gas ille ad duellū fm ius ciuī
le citarz: frat̄ eiusdē militis ad
p̄des impatoris se pstrauit: et
ut sibi p germāo tenerrime dī
lecto pugnare licet: mltis lac
mis optinuit. **Q**uī cū se prepa
set diligentissē p contriciōem.
confessiōem. 7 oraōem. onem
suam spem in xpō posuit: cuius
signaculū tam in veste q̄ in cli
peo atqz manū pugnatur?: p
munimēto circūtulit. **E**rat enī
vir gracil̄ nec mltū fortis. cui
cū occurrissz pugil aspēu horri
bil̄: alterz se exhibens goliath
ictū tam valide in clipeo ei? de
dit: ut tomtruū putarz. **M**iles
verō ictū ictū otinuās. ante q̄
māu retraherz: cū tñto mīsu illā
pessit ut baculū lapsum leua
re nō possz. **D**eide crebris ictibz
mactās pugilē p confessiois v
tutem vicat insupabile. **Q**uī sic
mibi rtulit **H**enricus mōch?
nr. q̄ pns fuit. sicut bos mugi
ens in lxx vrb̄a prupit. **V**e m

miserio: quō tā turpiter cōfusus
fuit ab hoc hominē. Sicq; per
fratres hūile confessioe; hō morte
dign⁹ euasit mortē: adeptus ē
victoriā. **Q**uāt dānandis cōfessio
tribuat vniā: p̄sto ē exēplū

Quāt illa tpa qñ **Ca. xix.**
positus fuit ad lras: fur q̄
dā in cyppo tenebat an̄ portā
martis coloniē. Quē sacerdos q̄
dā satis laudabilē vite noie Eu
stachio: ei⁹ dē; porte capellā re
gēs inuēit. cōfessioe; audiuit.
et p̄ elēos hās suas visitauit. Et
sic in̄ retulit id sacerdos: sepe ei ex
industria mittebat cibū suū;
in quo ip̄e bibē cōsueuit. Vide
rūt hoc hoies a mirabāt. Et cū
honor a sacerdote tli furi exhibi
tus delat⁹ fuiss; ad iudices: ho
mies; innocētē putātes dimise
rūt illū. **Novici⁹** Rē nō ose
quūt om̄s rei hōmōi bñficia p̄
cōfessioe; **Mōch⁹** Nō expe
dir; q; multis fiēt occasio pec
cādī. vlt dē; aliqn̄ hōmōi mira
cula fieri p̄ cōfessioe; exēpli cā vt
q̄ tū aie cui⁹ mediā ē valeat:
p̄ siḡ extēiora oñdat. Bñ vult
ut re⁹ p̄t⁹ cōfessioe; pūiat i pñ
ti: ne cū in futuro pūiat. q; nō
pūit bis iudipm̄. De hoc tibi di
cā māifestū exēplum: a quodā
ordimis nostri abbate mibi re
latum. **Ca. xx.**

Tercia Leodiensi ep̄s quidā
fuit vir religiosus ac timēs de
um. Die quadā cum sederet in
capella sua solus tēpe quadra
gesimali: a psalteriū lectitādo
vniū; ad locum illum psalmi
c. iiii. scilicet Quis loq̄tur pote
cias domini: auditas faciet om
nes laudes eius. Ingressus q̄
dam ex officio ora cōnem eius i
terrupit dicēs. Dñe quid iube
tis vt fiat de illo criminoso. **Ep̄**
scop⁹ mīscōia motus: rñdit il
li. Parce paup̄i: ppter sacrum
tempus quadagesime. Rece
dente iudice ut reū dimitteret:
ep̄scopus reflexit oculos ad
psalmū dimissum: statimq; oc
currit ei versicul⁹. Beati qui cu
stodiūt iudiciū: a faciunt iusti
ciam in om̄i tempe. Quia vce
territus: ac si dīno rñso correp
tus eēt a instructus. sic reuera
fuit: iudicē reuocauit dicēs. Di
scute causā; diligēt hōmīs
a iuste iudica illū. Sicq; ob
vce pphetiam re⁹ vita pūat⁹
ē. Forte iste stritus decessit a si
sup̄ iuxiss; deterior fact⁹ mortē
et nā i curris; sic sup̄ legitur de
bētico Strazburgese: p̄ cōfessio
nē sanato a recidūo. **Novi**
ci⁹ Plac; qd̄ dicis. **Mōch⁹**
Cōfessio fūmur: remediū ē i pi
cul: etiā i mari lōge. **Ca. xxi.**

Peregrinū qdā sicut mēgr
 Iohs Xatēns pplo reci
 tauit in suis stacōmbus crucez
 pdicans: cum tempe quodaz
 tūssretarēt i succursu terre sā
 de orta est eis i mare tēpestas
 tam valida. ut nauis ipsa opi
 res fluctibus. fremebāt venti.
 excitabāt fluctū turbulenti. nu
 tabant viri fortissimi. spes oīs
 nautaz defecit. Vidētes aū o cu
 los mortē cepnt singl' i vnū qf
 qz sibi vicino de pctis suis face
 re cōfessionem. Et merito. Nam
 ppter vnius hominis pctā dñs
 eandem excitauerat tēpestatē.
 Erat enī in nauī illa hō qdā
 mīserū. hō fetidissimū. cuius
 pctā fuere tam grauiā. tam tur
 pia. tam horreda. tam i qūntita
 te qm in qualitate. ut nec ipfuz
 mare pondū illoz possz porta
 re. Cū natuā ei⁹ sit eijcere imū
 diciās qslibz corpales. quō eq
 mīnt fustmēt tantas imūdicti
 as spūales. i. pctā creatori suo
 cōntrā. Tiens hō ille pctōr vi
 te sue siml' a amine. ppter se om
 nes alios piclitari considerās.
 furr̄xit a ait. Audite frēs: audi
 te. Si ppter pctā tēpestas hec
 orta est: ego occasio sū tanti p
 icli. Rogo ut audiatīs ofessio
 nem meā. Tacētibus omibz ce
 pit voce valida tm̄venenū pec

catorū euomere: ut aures hūa
 ne etiam horrēt audire. Mira
 clementia dei. Mor ut massam
 imq̄tatis p cōfessiōem eiecit:
 mare furēs siluit: a facta ē trā
 quillitas magna: ita ut oīs
 mirarētur. Miris mirāda succe
 dunt. Stati ut nauis ad litt⁹
 puenit audita pctā de⁹ de mēo
 rijs singloz deleuit. Hñ permi
 sit ut qm dñi erāt in nauī cōclu
 si. cōfundētur in aspēu illoz. a
 ne excūtes forte eius pctā appa
 larent vlt' impropärerēt. idurūt
 eis obliuīōem. Hñ retinuerūt
 se in mari fuisse piclitos. hñ
 nē aliqd fuisse cōfessum. s; qd
 dixissz. pzfus ignorauerūt. Et
 hoc ipm didicit experimento.
Prouici⁹. Valde letificant
 ista. sed mīz vidz. q ob vnius
 hōmīs pctā dñs tanta; turba
 uit mltitudīnez. **M**ōchus.
 Legitur ppter iobediā; iōne ma
 re turbatur. et nautas piclita
 tos. illoqz eiecto mox mare ste
 tisse a feruore suo. Nā sicut ob
 vni⁹ hōmīs pctm aliqn dñs
 mltitudīez temporalit' affligit
 ita ppter vni⁹ iusti merita freqn
 ter multis parcit. de hoc pluri
 ma hñtur exēpla. **P**rouici⁹
 Scio nī fieri sine iusto dei iudi
 cio. s; summe iudico eē clemēcie
 q hō sciēs se eē i pctis mōzlibz

pericul se videt committere. **M**o-
ch⁹ Quibz nō ē mediā oressi-
onis: nec vna die morari dnt i
pctis: neqz differre oressiōem.
nēccitas excludat oressiōem.
Audi de hoc epī cui⁹ dāybū bō
nū: vrbū scīm: vrbū mēoria dig-
nissimum. **C**a. xxiij.

Sicut didici a qdā abbe:
nup in angliā dēfūct⁹ ē ep̄s or-
dīnis p̄mōstratēsis vir bon⁹ et
m̄gne religiōis. Dic cū agerz
in extremis: nec oressorē req̄re-
ret: dixerūt ei cleici sui. Dñe de-
bil estis valde: q̄re non facitis
oressiōem vram? Rñt ep̄s. Nō
faciā. Ill vrbū exhortaciōis rep̄-
tētibz: adiecit. Putatis stolidi
q̄ vsqz ad hanc horā distuleri
oressiōem meā? Dixerūt ei iterz.
Cōsilijs regis itereē solebatis.
Quibz rursum rñt. Non alit fui
corā rege: q̄ xp̄e corā p̄lato.
hoc q̄dē dixit et fecit ep̄s ille s̄a-
ct⁹ p̄ ex^o: sciēs scriptū. An mor-
te ofitē: a mortuo q̄i nīl cōfessio
pit. Cōfiteberis viues viues et
san⁹ cōfiteberis: et laudab dñs:
et glificaberis i miseracōibz illi-
us. Quotidie solitus fuit mun-
da ē osciam: nec differre cōfessi-
onē suā de die in diem: sic mlti
faciūt. Quī etiā post mortē mi-
racul claruit. **N**ouit⁹ Sic
colligo ex verb epī h⁹: nō ē per

scōz cōfessio; differre. **M**o-
ch⁹ Dilacō ista cōfessionis ad
mēoriā reuocat casū quēdā q̄
ano p̄teito apd nos contigit.

Quid ex scioribz **C**a. xxij.
nris: quē nolo noiare hē-
bat hāc osuetudie; sic ceti mlti
sepi⁹ reuocāt cōfessiōem. Ita
ut abb putaret q̄ gñal eēt eo
q̄ a pueitia vsqz ad senectutē
pctā suā cōmēorarz. An mortē
suā p aliq̄d tps debil. Sbito de-
fecit et obmutuit. Accurrimus
om̄s mūgētes cū oleo cō. Die
ut puto seqnti dñs abbas vñt
in cui⁹ aduentu dei mīa dēspati
līguā reserauit: et cepit cōfitei
pctā qdā mōelia. an cōnūsiōz
comissa: q̄ nūq̄ ei fueāt cōfessus.
Territ⁹ vō abb req̄siuit. si vn-
q̄ eadem fuissz cōfessus pctā.
Alijs iqt abbatibz dixi ea habu-
erat an ip̄m tres abbes. Et sic
retulit nob abb noster: ppter
hoc dñs qui magnos eē labo-
res respexit: os apuit: ut eēt cō-
fessio eius integra. **N**ouit⁹
Quid si alijs abbatibz de qui-
busdam peccatis mortalibus
nouissimo cōfessis: abbati si-
mili mō aliq̄ ex verecūdia subti-
cuerat? **M**ochus. Sic dixi
in p̄. ca. huius distinctiōis. sicut
cōfessio eē debet nuda et debita
ita eē d; integra. i. nō p plures

confessores diuina. Quid pdest
ut ait. Seda sup lucā: si tota ci-
uitas: et vnū for-
men p qd hostes intrēt relinq-
tur. Audi qd dicat Osee ppha
de semplene confitentibz. Colli-
gata est iniquitas effraim: absco-
ditur pccm eius: dolores p-
rientis vniēt ei. Spero em ali-
cui abbatū integrā fecisse cōfes-
sionem: qz vir erat prudēs et ml-
tas vidim⁹ in illo vtutes. **N**o-
uici⁹. Si peccaret ofites cū cō-
fessore: possit ei fructuose eadez ofi-
teri pccat⁹. **M**ōchus. Talis
ofessio nlla est: qz nlla ibi eru-
bscētia: neqz aliq ibi denud an-
tur pccat⁹. Dicā tibi p exemplo et
ad solonem tue interrogacio-
nis quendā mirabilē casū qui
an paucos ānos contigit: quē
dñs abbs Cisterciens omibus
abbibus i generali ca. loco ser-
monis recitauit: monēs ut sin-
gli eū mōchis suis in cautela
referrent.

Ca. xxiii

Et quodā inqt in mōsteio sacer-
dos quidā nup defunct⁹ ē: cui
abb suus ob meritū vite inuix-
erat: qtus fr̄m suorum cōfessio-
nes audiret. **N**omē vō dom⁹
huc psonē s̄bticuit. **E**rat in eadē
domo adolescēs quidā: qui ad
eū confitēdī cā frequēter venit
cū quo dyabolo istigāte et hu-

mana fragilitate oficiente: idē
confessor seml tmmō peccauit.
Stati ope ppetrto: cepit dolē
et flere amarissimē. Dicebatqz iu-
uei. **M**ale fecim⁹: alijs hoc pec-
catū confitei ob vrecū diā nō
possum⁹: sed cōfulo ut tu mibi
confitearis: et ego tibi. **A**lterqz
ab altero suscipiat p̄itentiam.
Quid plā? **P**lacuit iuueni cō-
filiū: ofessi sunt pccm inuicē: et
tam duraz vn⁹ ab altero susce-
pit p̄māz qle: nec abb siue ali-
quis confessor illi inuinxit.
Paruo post tpe sacerdos idē in
firmatus ē vsqz ad mortē et eū
iā in extremis agerz et ad exitū
festiaret: timore gehēne pccm
vtriusqz dixit. personā vō pccī
cōsortez nō expressit. **D**efuncto
eo abb vehementer doluit: qz scī-
re nō potuit cum quo peccassz.
Ait tñ intra se. **A**d cōfessionē
tibi veniet qsqz quis ē ille. **I**nteri
mortu⁹ clara die apparuit ado-
lescēti cū essz solus facie lucida
et veste trita. **Q**uē cum ille vi-
dit mox agnouit: timuit: et ex-
horruit. **C**ui mortu⁹. **S**ta ne ti-
meas qz ppter te veni ut indicē
tibi de statu meo. **C**ōfortatus
iuuenis verb ei⁹ et aiatus. cū in-
terrogarz. vn⁹ veniret vl quid
quēret: rñdit ille. **I**n maximis
penis suz ppter illō tñ: qd tecū

comiſi p̄ctm̄ Ighēa. n. cathe-
 gemitalia mea aſtrigit. q̄ ſuſpē-
 ſus torq̄or. **C**ōfeſſio illa quam
 fecim⁹ inuicē: n̄ mibi p̄fuit. q̄
 nlla fuit. **E**t n̄ i extremis q̄quo
 mō p̄ctm̄ exp̄ſiſſe. et nali' dā
 nat⁹ fuiſſe. **C**ui cū iuueis dixiſ-
 ſet: ē aliq̄d q̄d poſſit vob p̄dēſ
Rndit ille. **S**i tu puē a plene
 cōfeſſus fueis p̄ctm̄ nr̄m: mibi
 multū pderit. **S**imautē eterna
 pena te ſuſcipiet: ſicq; diſputit
Territus iuueis recēti viſione
 cum facere vellet cōfeſſioē; ab-
 bati: nec poſſi p̄t' abbiſ abſe-
 tiā: iterim diſtulit. **I**ntercedē-
 te vero tp̄is dilacione. tior con-
 ceptus cepit tepelcē a verūcū-
 dia creſcere. in tūtūq; ē erube-
 ſcētia vict⁹. ut cum abb vniſſi
 nihil ei cōfiteretur. **A**bb vero n̄
 imēor culpe ſibi confeſſe. cū ad
 cōfeſſioem nō viret quē quoti-
 die expectauit. cogitauit dili-
 gētiffiē. q̄lit' male latētē ſalub-
 ter dephenderet. **P**recepitq; to-
 ti cōuentui. ſacerdotib; a ordi-
 nis inferioris ſanis infirmis. vt
 om̄s neſcō in q̄ ſolemnitate ad
 mai⁹ altare cōicārēt. **D**iſum ē
 ei. q̄ neq̄q; accedere audēt re⁹
 de culpa illa. **S**edēſq; cōi alta-
 re reſpexit ad om̄ ſinglor. **A**d
 oleſcens vō hoc p̄pter ſe factū
 putans: a ſi ſe ſbtraheret nota

ri timens: cum ceteris acceſſit.
Qui cū p̄p̄inquaſſi altari tātus
 eū horroz inuaſit tantus timor
 pculit: ut a p̄ſumptuoſus veta-
 retur p̄cedere: a oia⁹ cōpelleret
 redire. **V**eniēſq; ad abbatem
 fecit ei ſignū cōfeſſiois. **Q**ui
 gaudēs a exultans. dicebat in-
 tra ſe. **E**ya. **C**erte cepim⁹ beſti-
 am inuenim⁹ p̄dā: iſte enim ē.
Et ſurgens intrauit cū eo capi-
 tulū. **C**uius iuueis pedibus
 proſtratus fecit de p̄cto cōfeſſi-
 onem. retulit viſionē: ſuſcepit
 penitentiam. **S**icq; per prude-
 tiam medici denudatū ac ſanā-
 tum eſt vuln⁹ ſtolidi egroti.
Hec nob̄ rtulit dñs **B**euard⁹
 abb̄ nr̄. rediens de caplo gñā-
 li. **N**ouicius. **M**agnum do-
 nū dei eſt: q̄ ſic mortui viuos
 hortatur ad cōfeſſionē. **M**o-
 nachus. **T**m̄ bonū eſt cōfeſſio
 ut eciam eo vtantur ſpūs mor-
 tuorū. **S**epius p̄cepi mortu-
 os viuos appuiſſe in ſomnis.
 a ob que p̄ctā detinerētur i pe-
 nis confeſſos fuiſſe: a quibus
 bñficijs librari poſſent veracit̄
 indicaffe. **Q**uod poſtea veraci-
 b; ſignis pbatū ē. **S**i lib; ei ſi-
 milia congaudēt: q̄ corp⁹ mor-
 uentis modicū diſtat a mor-
 tuo. a dū hō exterior quieſcit. i-
 terior ſepe efficacius vigilat.

Nō semp somnia sunt vana. s; nō nunq̃ reuelacōnes dñe sic h̃s de Joseph patriarcha. de Daiele. de Joseph sponso Maie. et de tribus magis. ¶ Nouici⁹ Velle mibi aliquo demōstrai exemplo: q̃ spiritus mortuorū spiritibus confiteantur viuorum.

¶ Ca. xxv. Venis qdā in quadā domo ordis nostri susceptus ē in nouitiū. Modico elapso tempore idē nouici⁹ grauit̃ infirmitas ad extrema puenit. Nōdum enim fm̃ cōsuetudinē ordinis: cōfessionē gñale; fecerat abbi. q̃ absens erat. Quē cū expectaret euz desiderio magno: et ille nō ueniret: confessus est p̃iori q̃cūq; cōmiserat. Sicq; añ abbi ad uentū diem clausit extremum. Eadē nocte cum abbi in qdā sua grāgia dormir̃; et de obitu nouici⁹ nihil p̃sus sciret antele m̃ abbi de fūcti se spūs inclinauit. et ut suā audire dignaretur cōfessionē; humilit̃ supplicauit. Abbas iste eē d̃r scūs. Hugo abbas bone vall̃. q̃ iā; incipit clarescē miracul̃. Rndente eo nouicō. libent̃ te audia. ille oīa pccā sua cōfessus ē ei eo ordine et mō. quo cōfessus fucāt p̃ori. Cui⁹ contritio tāta fuit. ut etiā lacrime ex ocul̃ nouici⁹

se inclinatis et confitētis. cadere viderētur sup̃ pectus abbatis. Cōfessioe cōpleta. h̃c verba protulit. Nō inq̃t pat̃ cum bene de cōne tua vado. q̃ saluai non potui. nisi fecisses tibi cōfessionē meā. Ad qd̃ verbū abbi euigilans expir̃ volēs vtz visio cēt̃ wā. vel sicut sepe euēit fantastica. cucullā sup̃ pectus suū palpaui. quā totā inuenit madidā; lacrimarūq; stillicidijs perfusā et resplam. Tunc satis ammirās cū domū rediss; et p̃iori somniū recitass; rndit ille. Vera fuit visio: et verissimā cōfessio. ¶ Nouici⁹. Quid ē: q̃ nouicius dixit se nō posse liberari sñ tali cōfessioe: cū cōfessio; debita nō excluderit ei tēpus: sed necitas? Si contritus decessit iā de saluandis eāt. sin autē nil ei post mortē cōfessio p̃fuit: q̃ a mortuo q̃ non sit perit cōfessio. ¶ Mōchus. Puto q̃ deus tm̃ verbis vel actis ei⁹ voluerit cōdere. q̃tuz ei placeat debita cōfessio. i. illa q̃ fit p̃prio plato. Q̃ autē ait nō potui saluai sic deinde intelligo id ē tā; cito de purgatoio sic mō libari. De h̃mōi collacōib; mortuorū cū viuis satis audies in. xij. dist. Nec te moueat q̃ spūs h̃mū electorū dixi cōfessos fuisse pccā.

sua post mortē cū etiā confessiōe
 tūmū suoz vñ fuisse malignū
 spūs mēozent. **N**ouici⁹ Eoz
 confessiōez audiē delectoz. **M**o
 nach⁹. Qd dicitur? sū nō legi
 sed a viris religios⁹ audiui

Capitulu. xxi.

Sacerdos qdā cū tpe qdā
 gestiāli i ecclesia sua sede
 ret a sibi omissoz confessiōes au
 diret: alijs cedētib⁹: atq; alijs
 accedētib⁹: int⁹ expectantes q
 dā stabat q̄tū ad appetitū cor
 poris iuuēis a robust⁹: ofitēdi
 tēp⁹ expectās. Omib⁹ expēdi
 tis ipse nouissim⁹ accessit: corā
 sacdote genua flexit a ad ofes
 siōez os apuit. **Q**ui tāta a enoz
 mia ofessus ē cū tā mltā lvi
 cidia: furta blaphēias: pūria:
 discordie semāria: a alia hīs
 filia: quoz se auctozē: in cento
 rez: siue suggestozē eē dicebat
 vt sacdos tā honore q̄ tedio g
 uat⁹ dicēt ad illū. **S**i mille es
 ses annoz: mīmiseēt tā gūia a
 tā multa te cōmisse pccā. **A**d
 qd vbu ille Rndit. **A**mpli⁹ sū
 q̄ mille ānoz. **T**ūc **A**mpli⁹ ē
 ritus sacdos ait. **Q**uis ego es?
Rndit ille. **D**emon ego sū: vn⁹
 ex hīs q cū lucifero ceciderunt
 Pccā mea ex mima tibi pte ofes
 sus sum si velles audiē residua
 q sunt inuābilia: pat⁹ tibi cō

fitei eē. **S**ciens sacerdos pec
 catum dyaboli fore insanabile
 dixit. **Q**uid tibi cōmune cū con
 fessiōe o dyabole? **R**ndit dēon
Stabā ex oppoito tuū vidiq;
 pctozes ad te accēdē a iustos
 rediē: auscultans valde dilige
 ter qd illi dixerūt: qd ve eis re
 sponsum sit a te a q post gūia
 pctā pmissa sit eis indulgētia
 vitaq; eterna. **E**go vero spūal
 idē conseq; vni pctā mea ofite
 ri. **S**acerdos vero exemplo sū
 Martini dyabolo fiducialiter
 rndit. **S**i volueris vti consilio
 meo a agere pnia: de pctis tu
 is pure sic hīs quos hinc exi
 re vidisti: file; indulgētiā cōseq
 ris. **R**nt dēon. **S**i tolerabile m
 inuixeris satisscōem: pabo tibi.
Ego inqt sacdos valde modicā
 a miorē hīs: q an te cōfessi sūt
 tibi inuigā pnia: **V**ade a trib⁹
 vicib⁹ in die iacta te i rā: sicq;
 pstrat⁹ dicas. **D**ne de⁹ creator
 me⁹ peccavi tibi ignosce m. **b**o
 solū sit pnia tua. **C**ūq; dyabo
 l⁹ dicēt: n̄ possu; hoc facē mīm⁹
 ē in gūe. **R**nt sacdos. **Q**re in tā
 modico gūais? **N**o possu; inqt
 me i tm hūiliaē ei. **A**liud qd
 inuixis libris suscipiā. **T**unc m
 digtus sacerdos s bñxit. **O** dy
 abole si tāta ē corb tui supbia
 ut nec vñ nec possis te in tam

modico humiliare creatori tuo:
 recede a me: quia neque hic neque in futuro
 mihi ab illo consequaris. Ad quam
 vocem mox ille euauit. **¶** Noui-
 tius. Virum quod sic se superbi; ille
 spiritus humiliare potuit hominem: et non
 creatori. **¶** Moyses. Hoc est quod
 dauid deus dicit. Superbia eorum i-
 deonum qui te oderunt: ascendit super.
 Vnde statim in sequenti psalmo scribit
 dicit. Confitebimur tibi deus. Confite-
 bimur. Quasi dicat. Nos homines
 confitebimur tibi corde: confitebimur
 et ore deones vero impetentes sunt.
¶ Nouitius. Cum peccator habeat os
 et linguam ad loquendum: sufficit ei
 quod peccata sua scripto confiteatur.
¶ Moyses. **¶** Ca. xxvii.
¶ Non videtur sufficere quod ore
 confessio fit ad salutem. Qui
 si se peccata sua ore fuerit confes-
 sus: postea scripto se apostoli ostendit
 de poterit: sic penitentes: a sic scribit
 Augustinus. fecisse legitur in libro. con-
 fessionum. **¶** Scolaris ille pisen-
 de quo superius dicitur est distinctio. h. ca. x.
 quod propter nimiam compunctionem loqui
 non poterat: de se ipsum scripto sup-
 pleuit. **¶** Nouitius. Quid est ergo
 quod in vita sancti Iohannis eleymonis
 legitur: mulier quedam peccata sua
 scripsisse: et sigillata eisdem sancto tra-
 didisse: et sine omni confessione quam
 sola prohibuit verecundia: indul-
 gentiam consecutam fuisse. **¶** Mo-

yses. **¶** Sile aliquid legitur de Ra-
 rolo imperatore in vita sancti Egidii
 huiusmodi miracula non sunt in exemplum trahenda.
 Hoc etiam scias quod homines scriptura
 auctoritate non sunt. **¶** Noui-
 tius. Item quod si confitens confes-
 sori peccata deat personam: cuius quod pec-
 cauit. **¶** Moyses. Requiritur quod
 penitentia hoc prohibet. **¶** Noui-
 tius. Quare prohibet. **¶** Mona-
 chus. propter diuersa. quod in de euenire
 possent mala. Talis forte esset con-
 fessor: quod personam peccata quod penitentia
 iam iustificata despicere vel aliquis
 propter illius inconstantiam. tentaciones
 incurreret. **¶** Ca. xxviii.

¶ Adolescens quidam infirmus
 cum cuidam suo conuicario
 non dum sacerdoti appellente necita-
 te confessus fuisset quod a quadam
 illecebre sacramentali osclatus fuisset
 eam interrogatus est si recordaretur cum
 ea faciente eo non si illa libenter
 vidisset satis meritis iuuat ad
 commixtionem ipsam etiam personam expre-
 menses confessor eandem personam ab
 illo tempore spiritum in corde suo desperare
 nec potuit eam tamen diligenter uenari
 ut ait. Tale possumus ostendere per
 personam: ut inter ipsum et confes-
 soris odium perpetuum nascatur. **¶** Noui-
 tius. Verbi causa. **¶** Moyses. Si
 diceret confitens: domine ego pecca-
 ui cum sorore filia vel concubina ve-
 stra: puto vix posse fieri quod ille

turbaret. **N**otuitus. De b^o mⁱ
bi dicase replu. **M**ochus.

Sacerdos q^d dⁱ **Ca. xxi.**
Susacia h^uit cōcubina
quā adolefcēs q^d dⁱ cōcupiscēs
tū eadē peccauit. In q^d dragelia
vō ad eū dē sacerdotē vniēs. cō
fessus ē p^et^m. filⁱ a p^osonā. **Q**u
cū audiss^t sacerdos. turbatus est
valde a ab illi⁹ eū amoē abstrⁱ
h^uerolens. duri⁹ arguit p^et^m
aggrauauit. p^onamq³ durā mⁱ
mis mūxit. **R**ancoz iste sine pi
clo fuit vñ iuectō tā aspa p^oma
tā dura. n^o ex palata p^osona^s.
Dec mⁱ rⁱ tulit **Th**rodeicus fusa
tien^t mōch⁹ n^r. q^d vtz q³ nouit
sacerdotē vⁱz a adolefcētē. **N**o
ergo p^odere dⁱ ofitens p^osonā
p^etⁱ cōsortez. cū tam ea q^d p^et^m
ipm aggrauant. ofitei teneat^r.
Nouici⁹ **V**ellem istruⁱ. quō
dicere debet^r. **M**och⁹ **M**oi
formam poss^t fuare. **D**ne ego
peccatū cū legitia cōcubia filia
vel sorore cuiusdam cog^ti. affi
mis. vel inimici mei. solⁱ peccatis
meis exigētib³. siue ab illa idu
ctus. a mⁱ hūc modū de ceteris
p^etⁱs. siue carlia sint. siue spū
alia. In hūc modū a femia dⁱ
cat **Q**uē tñ p^etā sic omittunt^r
ut vix exp^m valeat. n^o cōfessor
de p^osoa itelligat. **N**o mⁱ mul
tū curādū ē. **N**ouici⁹ **Q**uid si

duo cōn suū p^olatū ofpiraret. a
vñ illoz p^oma duct⁹. p^et^m su
um eidē p^olato ofiteret. debet^r
alter p^odere. an nō⁹. **M**ona
ch⁹. **V**idēo ex oⁱ parte picl^m
Si nō p^od^r p^osonā. p^olatus pi
clitari poss^t. si vō p^od^ret. forte
p^opetuū illi odiū adūsus ofpiā
tozem fuscitaret. **A**udi exēplū
ad cautelā satis necariū.

Abbas q^d dⁱ **Ca. xxx**
clauistro mⁱ bñ noto de q^d
dam vicō nōtus fuit. **P**er cui⁹
da³ mōchi sui ofessioez. cūstel
lexiss^t b^o aliū quēdam scie dya
blo istigante cepit eū ocelte
p^oseq³. tiens ab eo i visitacōe ac
cusai. a cū illū mittē vell^t ad qn
dā domū rⁱmotam nescō q^d p^otē
dēs accusacōis. ille bñ ofiderā^s
cā; p^osecucōis. rñt abbi. **D**ne do
mū meā n^o demerui. si vltis me
mittē ad m^rē; n^rā; ibo. sin aut
visitatozē b^o expectabo. bñ scie
bat. q^d illuc eū n^o mitter^t; ne for
te detegēt. de q^d tiebat. **D**ec mⁱ rⁱ
lata sūt a q^d dⁱ scioē dom⁹ illi⁹
i q^d ofigerēt. **S**i abbs iste tā du
re p^osecut⁹ ē h^uiez ino cētē. quō
p^oseq³ h^ueret cōspⁱatozē. **C**ernis
q^lit^r v^tq³ piclitatus sit. abbp
seq³ndo mōchusguissimis tēta
cōmb³ laborādo. **N**ouicius.
Licet in aliquo casu confiten
ti p^odere personam alterius ē

Moach⁹. De hoc a me fecisti
tus mgr Hermān⁹ decan⁹. Bū
nen⁹ vir lratūre magne: rñdit
Si tal⁹ psona fuit de q⁹ ostet
ostet. q⁹ pētū cōe cōfiteri no
luerit: bñ eā ptere d⁹: ne tacēdo
peat. de hoc m retulit exēplum
vile satis.

Ca. xxxi

Qum eē in q⁹ plebanus
ap⁹ scm puū Martinū i
Coloia qdā ex prochiāis me
is vir honest⁹: cū die qdā cui⁹
dā cōciuis et amīcū suū domū so
lus intrāss⁹ et vxorē illi⁹ solā in
grōib⁹ solarij repiss⁹: aplexib⁹
atq⁹ oscul⁹ ipūis ad libidīne inflā
matus: cū ea cōt⁹ ppoitū pecca
uit. Mor ad me q⁹ hāultore
neno currēs: de fonte ofessiois
bibit: venenū expuit: pñia; su
scēpit: et adiecit. Dñe ego pso
nā vobis expmā. scia turpis ē.
et multos corūpit et etū in ē.
q⁹ pētū illud mīme ofitebit⁹
Tpewro qd⁹ r⁹ gēhē veniēs illa
magis ex cōsuetudīe. q⁹ ex aliq⁹
cōtricōe. pētā qdā mīma ac
quotidiana mībi cōfites adul
teriūq⁹ o mīno s⁹btēs. Ego nō
imēor pētū mībi cōfessi: cū nol
lē eā confūdere. neq⁹ cōfiteam
ptere: dixi. Dñā ite mō et cras
reutimī: iteriq⁹ dicite tres orō
nes dñicas. q⁹tū de⁹ illumina
re dignē cor v⁹ m⁹ vt digne ac

plene cōfiteri possitis pētā vrā
Illavades et in crastīno rediēs
nīl adiecit sed tū pētā pri⁹ ofes
sa replicauit. Quā cū scdo ius
fisse; abire: easdēq⁹ orōnes q⁹s
p⁹us repetē. illa nō sine suspicō
ne discessit. et sequēti die reūsa.
Audiēte quodā clerico cogna
to suo. quē secū adduxerāt. i hēc
vba prupit. Ecce dñs iste: me
digito demrāns. adultēia mībi
imponit. ego dñō epō cōq⁹rar
de illo. Cūq⁹ vrb⁹ illius satis
eē mīuriatus. nec tñ motus.
sol⁹ soli cū mltā modestia dixi
Bō dñā quā pētā vrā abscon
ditis et quā negatis qd⁹ mō di
citis. nunq⁹ nō cōmīstis ad
ulteriū in tali loco. et cū tali vi
ro. Illa itelligēs crimē me nō
latē. tandē ad se reūsa satis hu
milē rñdit. dñe vx est: ego cū
tali viro adulteriū cōmī. pa
ta sū pñia; suscipe: et de ceto ca
ste viue. Sicq⁹ scm est: ut que
peccatrix venerat. plebā mīdu
stria iustificata rediret. Si nō
fuisse a cōfite pōita. forte nō
ess⁹ iustificata. **N**ouici⁹ Si
nō licet cōfiteri psonā pētū cō
sortē. nī in tali v⁹ l⁹ in fili casu pte
re. qd⁹ sentis de cōfessore. Licet
illi in aliquo casu pētā cōfite
cū. siue psoas ipsas cōfite
ptere. **M**oach⁹. pētā qdē

hntēnū i multis casib; pde po
terit: tacitis psois. **I**pas vo plo
nas pde n d; n i vno casu: que
ifra b° qn quēmū dñs Innocē
cius pp. tali mō dēmiāuit

N domo qdā Ci **Ca. xxxij.**
sterciens; ordis mōch; qdā si
ne ordie celebrūit. **U**o tū die q
dā abbi suo retulit; i ofessioe
nec tñ cessare vll; a tāta pūp
tioe: abbi dōles ac lacmās: ut a
blasplēia tā mag dēfistēt mīse
rūrogauit: mōuit: a pcepit: s;
nō pfect. **I**lle vō tiens notai si
cessari; celebrūit ut p⁹ i seqnti
ca. gnali abbi idē pposuit casu;
eūdē. **I**ntrogās q facieb; for; cō
fessoi si forte tale qd in aliq do
mo emergēt. **C**ūq; dñs Cister
ciens; siue cetē abbes: sup hoc
nō lauderēt diffimē: casū scripse
rūt. **I**nno cēcio ppe. **Q**ui ouo cā
cardiāles virosq; liātos: casu;
eis pposuit: a qd de hoc setirēt
a singul reqsiuit. **O**ib; pene in
hoc ofeciētib; q ofessio nō est;
pdeda: rnt. **E**go dico cōfessio;
in tli articlo eē pdeda: q talis
ofessio nē cōfessio: s; blasplēia
nec d; cōfessor blasplēiā tāta;
ac insamā celare: p quā piclm
incubē potēt toti ecclie. **E**t pla
cuit smā oib; **S**ēphitq; seqnti
āno cap lo: qdā se fuāt dēmiā
tū: a a cardmalib; approbatū

Nec des dubitare: qn ofessoēs
mī tū torqant: cū tle qd audi
erint: qd soli portare nō pnt.

Capitulum. xxxij.

Non est dñs: q monach;
qdā pētū quod dā g
uissimū cōfessus ē pōri suo sed
cui; fuit gnīs idem pētū ignō
ro. **Q**uē cū pōr fm cōsuetudie;
remittē vll; ad abbem: nō ac
qēuit. **P**rior vō cū pōdus audi
ti pēti sol; pōre neqret: a mō
chus eius ofilio mīn; acqesce
r;: ex nimia ai mestitia corpore
tatescē cepit. **I**ntelligēs hoc p
spīscm frat. **S**ymon de alna
cōfusus bñ mibi notus: dixit p
ori. dñe qd hētis: ut qd sic mē
scitis. **R**ndēte illo: tristis sum:
ait. **S**imō. **N**olite turba. **C**ā;
tristitie vrē bñ noui in breui do
mīn; vōs cōsolabit. **A**ccedēsq;
ad mōchū dixit. **Q**uare non
cōfiteris pētū tuū; abbi tuo?
Deus mibi reuelauit illud. a si
nō fueris cōfessus debito mō:
ego te pdam. **I**lle conūsi saci
tatē nō ignorās: magis ex tio
re q ex deuocioe peccatū abba
ti confessus est: q pōr ab angu
stia libatus ē. **N**ouicius **V**i
detur mibi vir iste spm habere
pphie. **M**ōchus. **R**euca h;
spī pphie: si tñ adhuc viuit.
sicut ex sequentib; cognosces.

Notarius quidam Rōne curie
 cū eundē frē; symōem ex mltō
 rū relacōne didiciss; spūm hrē
 pphie: de hiderio vidēdi cū ab vrbē
 vxit in Alna mōsteriū: volēs
 illo pñte pctā sua cōfiteri: spe
 rās ab eo corrigi: si aliqd omit
 teret: animari si min⁹ plene di
 ceret. Quē cū nō inueniss; in ab
 bacia ductus ē in grangiā eius
 de cenobiū q̄ celemes vocatur: i
 qua ille mgr erat. Quē mox vt
 frat. Simō resperit. cām aduē
 tus ei⁹ intellexit: et ait. Dñe ex
 pectate me hic. ego. n. ibi p ne
 gocō domus mee ad talē locū;
 et cū rediero patus vob̄ ero ad
 omnē vram volūtātē. Iuit: et r̄
 diit. et cū a clerici ore didiciss;
 qd̄ tñ non ignorauit. misit ad
 mōsteriū petēs sibi tñsmitti cō
 fessorē discretū. Cui cum pñte
 conūso idē clericus pctā sua sa
 tis deuote confitetur. et in diūb
 locis aliqua p obliuioem tñsi
 lret. qd̄ am etiā ppter erubescē
 tiam min⁹ integr̄lit̄ cū suis cir
 cūstancijs expmēt. interrūpis
 eius confessioe; iā deus. Simō
 ait. Quare hec et hec pctā sibi
 cetis? Ita i tñ etate omisit: et
 illa: et illa in tali loco ex leui
 tate nlla ex necitate fecistis vbi
 qz euz corrigens. Ita ut valde
 miraretur: et cum regina austri

mediā ptēm grē eius nō audis
 se fatetur. Rediēs vrbē ad vrbē
 cum gaudio magno p totā cu
 riā in tñtū suū; ppham mgnifi
 cauit: ut dñs Innocēci⁹ pp̄. ad
 conciliū suū generale illū voca
 ret. vocatūqz de plib; int̄roga
 ret: a quo tā ip̄ q̄ ceteri cardī
 nales di dicerūt expmēto: qz
 spū pollēt pphico. Nec mibi r̄
 tulit btē mēorie walter⁹ de bir
 bach mōchus in. Dēmēro de.
 qui ei familiāissim⁹ fuit. et plā
 de illo retitāe cōfueuit. **A**lio
 tempe videns quidā mlierclā;
 peccatricē hortabatur ad cōfes
 sionē dicēs. Confite me audiē
 te. Qd̄ cum feciss; non sinebat
 eā aliqd per obliuionē. siue p
 erubescētiā sup̄mē. vbiqz eius
 corrigēs confessioe; sicut sup̄
 dcm̄ est de clerico Rōno. ac si
 illā peccasse vidiss;. **N**ouici
 us. Cōsidero in isto viro q̄ cui⁹
 se spū. Delisei. q̄ corp̄e absens
 et spū pñs peccātem Ibezi corri
 puit. **M**onach⁹. Nō aliū
 spūs opatur in iustis veteris te
 stamenti. atqz aliū in scīs grē
 sed idē diuidēs singul̄ put vlt
Nouicius. Si nosti adhuc
 aliqua de hoc conūso: pcor ut
 edisseras mibi quia magis vi
 detur miraclosū ocl̄ta cordi
 um nō sse: et cogitacōnū secreta

reuelare: q̄ mortuos suscitare

Mocho **V**ex quidē dicis
q̄ scire interiora hōis solius
ē dei. vñ apls. Quis scit hōmū
q̄ sūt hōis: n̄ spūs hōis q̄ in ipō
ē. Sol⁹ **B** excludit spūs dñi?
q̄ vbiq; ē: n̄ implet om̄ia a cui ip̄e
voluit reuelare. **T**pe illo q̄
dñs **C**ōradus nūc ep̄s portue
sis cardinal: nouicius fuit in vi
lario: atigit frēm symōem cum
waltero mōcho nūc abbe. Vi
lariēse: et alijs q̄busdā mōchis
atq; ouerf̄ ord̄is nr̄i qdā eccl̄a
sclari missam audire. **I**nfra ca
nonē vō eiusdē missē vidit idē
symō spm̄ iā dñi **C**ōradī corpe
satis a se remoti corā se stare: et
coronā aureā in capite gestāē
Vidit et cogitacōes cord̄ eius
atq; orōnes: in q̄b; tūc vsab at̄
in vilario. **F**inita missa. secrete
locutus ē waltero dicēs **C**ū vi
deritis nōnū **C**ōradū nouiciū
Vilariēse. dicite ei ut caueat si
bi. q̄ h̄mōi tētacōes paciētur
hoc āno. **T**ales. n. cogitacōes
talesq; orōnes iā h̄uēt in missa
et sciatis q̄ magna p̄sona erit
in ord̄e. **P**ostea cū idē walter⁹
vidiss̄ nouiciū: cepit p̄ amba
ges illum interrogāē: quid in
fra missas soleret orare. **Q**uid
ve cogitare. **R**espondente illo.
sic et sic orare cōsueui: adiecit.

Rogo etiam ut dicatis mibi. q̄
fuerit oracō. qual ve cogitacō
vr̄a die illa dñica infra missam
Cui cum dicer̄ nouici⁹: cur tā
diligent̄ inuestigatis de cogita
cōib; meis. **R**ndit. **D**icite mi
bi qd̄ quero et ego vobis p̄ ea
causam exponam. **T**ūc recitās
ei nouitius per ord̄inē. qd̄ or
uerit vel cogitauerit infra missas
illam in magnū eum vertit stu
porē. q̄ nec in vno verbo disce
pauit a verbis fratris **S**ymo
nis. **M**ox ei insinuās. quid de
illo viderit. simul et modum tē
tationis monuit ut cautus eēt
ne forte sub sp̄e h̄mōi a dyabo
lo deciperetur. **M**ina res **C**um sa
tis idē nouitius admonitus
satisq; p̄munitus eēt. non tam
eua dere potuit temptationē pre
dictam quā satis ab illa eodē
anno vexaretur. **Q**uā sublimis
p̄sona factus sit postea. non
solum in ord̄ine. sed et in eccl̄a
nouimus omnes **P**rimo prior
factus est in **V**ilario. et deinde
ibidem electus est in abbatem
postea in abbate **C**lareuallis.
deinde p̄motus in abbatem **C**i
sterciēse. **N**ec in illo gradu sta
re potuit. sed a domino hōrio
papaeatus est in cardinale
et ep̄m portuensē. **Q**uid ad
huc de illo futurū sit ignoram⁹

Cum quidam cum idem Simon in clero Vilariensi star; inter ceteros comisos: conuſus quidam Euergildus nomine: fraternaliter meoie Vlrici eiusdem domus monachi ex opposito eius stans cepit in eo scandalisari: ad dicere in corde suo. Non videtur mihi talis esse conuſus iste: sicut ab omnibus predicatur: neque ea que dicuntur spiritu predicere prophetico: sed tamen coniiciendo. et cepit eum despicere. **N**ox finita hora assumpto Vlrico monacho: cepit ei per ordinem replicare: que ille tractauit in corde suo dicens. Monete fratrem vestrum ne de cetero tam inſipientem gratiam dei in alijs iudicet: ne forte ex hoc vindictam faciat. **R**espondit cum fecisset: expauiſit Euergildus discens expremere: quod alijs narratibus credere non potuit de illo. **N**ox autem que de causa fuerat: testis est dominus walterus abbas Vilariensis: cuius superius feci mentionem a cuius ore audiui. **N**ouit eius. Stupenda sunt que dicis. **M**onachus. Vir elaphi fuit annis quatuor: quod dominus Simo nunc abbas Fomacensis: tunc per ibi de loco nunc visitans: eundem venerabilem conuersum secum duxit: nec tamen ut estimo: ipso conuerso petente: quod diu apud nos fuit: quis esset dicere noluit. Cui quod

dam secreta apud nos correctorie digna dimittis sunt reuelata que recedens ipse cum ad seniorum nostrorum indicauit: et ipse nobis: que postea vera esse conperimus. **E**odem tempore ueniens Colonia: cum in monasterio sancte dei genitricis ad orationem star: sororesque psallere audiret: in genitricem ait. Deu quoniam omni collegio hanc sanctam malum: nec una est de adultis que caritate habeat. id est que sit sine peccato mortali. **N**ec enim posse nosse per spiritum prescientie: non solum ex precedentibus: sed et ex subsequenſibus cognosces. **D**escendens cum predicto Simone pro ore frater Symon: ad partes inferiores: filii uenerunt ad dominam Methildam de Sunthuse matrona valde honesta: ac deuota: que diu illum deſiderauerat videre: eo quod multa audisset de eo. **S**edensque inter eas per interpretes cogitationes cordis eius ei reuelauit: ita ut plurimum miraretur tantam in homine gratiam. **N**ec ab eiusdem matrone ore audiui. **V**ere inquit domine ipse mihi dixit quecumque cogitauit. **A**nno preterito: cum dominus Engelbertus archiepiscopus coloniensis decanum Hermannum et Bodescalcum eius concanonicum duxisset ad curiam romanam pro absolucone crucis: et inuenisset eundem symonem in

quada gñgia sciscitati sunt ab eo: de pcellu negocij. Sic eis euenit: ita de eis pphauit. Nun cñ inqt epì paz in cuiapficiet mōch⁹ bñ negociū suū expedi et **U**trūq; rei exitus cōproba uit. **N**ā illi impfco negotio reū si sunt mōch⁹ vō nīr quē cū eis misim⁹: ibi opūuit qđ voluit. Sūt adhuc alia mltā mag oūsi b⁹ opa: q ad meā noticiā nō puenerūt **E**x qbz tñ qdam audiui: q scribere nolui: eo q re lata min⁹ bñ retinueri. **S**aci⁹ duxi etiā wā sbticē: q̄ falsa scri bere. **N**ouit⁹. **M**iroz si vir tal ac tātus aliq̄s ptuleit tēta cōnes. **M**ōch⁹. Sic audi ui a qdā ei⁹ failiare ita cū wxa bat a forte adhuc wxare non cessat spūs fornicaciōis p mēē tua carnis: ut dicē possit cum aplo. **N**e magnitudo reuelacō nū extollat me: datus est m̄ si mul⁹ carnis mee: āgel⁹ sathane q me colaphizet **D**icit tam adhuc corpe eē vgo. **A** pueri cia. n. m̄ alna nutritus: pecora eiusdā mōsterij pauit. **D**einde scūs conūsus adeo pfcit: ut cu iusdā grāgie mgr̄ efficeretur. **Q**ui bñ ac fidelit̄ amistiis exti ora: sic bonus ac fidel dispensa tor dō meruit intiora. **N**ouit⁹ eius. **U**tinā hēret ones cōfesso

res conūsi huius spm: qz tūte ofitētes nullū eis: siue p erube scētā. siue p ignoratiā possent subtrahē pctm. **M**ōchus. **L**ic mltis ofessoib; dicit spūs pphicemest tñ pluris spūs sa pietie at; prudētie pquē defcūs ille suppleatur. **N**ouit⁹ **D**ic q̄so: pdest aliqūē pctā confite ri: retenta voluntate pccādi. **M**ōachus. **C**a. xxxiii. **M**odici pdest. **Q**uia deus nō pñcit inq̄tatē nisi lō pūs malā pñciat voluntatem. **Q**uapicēta: scq̄tur qđ dicit p pheta **M**ichas **D**eponet om̄s inq̄tates nr̄as a pñciat in pñi dū maris om̄a pctā nr̄a. **T**ube mur. n. p aliū pphaz scq; longe pñcē inq̄tates nr̄as n̄ iux nos ponē. sic illi faciunt qui añ pa scha pctā sua p confessiōe; ut eis videtur deponūt: a mox p dēt auā r̄ sumunt. lōge inquit pñcite inq̄tates vestras. **N**ouit⁹. **E**st ne melius sic cōfite ri. q̄ omo tacere. **M**ōchus. **M**elius. i. vtilius ē cū volunta te itez pccādi cōfiteri: q̄ tace re. **N**ouit⁹. **O**res. **M**ōa chus. **Q**uia pctōr in cōfessioe a cōfessoē p penā q pctō datur terret. amōetur. a instruitur a fit nōnūq; ut taz verb q̄ exē plis ab illo edoct⁹ ad se reūtat

a de sua peruersa voluntate cōteratur. **Q**uod si confessor iustus est a p confitente orat: deus aliquando illum pro meritis eius illuminat. **V**ides quātus sit fructus in confessioe? **P**ro uiciis. **V**ideo a gaudeo: atq; de hīs exempla req̃ro. **M**onachus. **Q**uod quis a confessore territ⁹ peccandi voluntatem deserat: exemplū hoc te doceat.

Capitulum. xxxv.

Quidam ueniens ad confessionem cuiusdam sacerdoti discreto: confessus ē illi peccata quedā criminalia. **A**dmonitus ab eo ut peccata confessa desereret: deserta defleret: a de r̃liquo emendaci⁹ uiueret. **R**espondit. **C**onfitei possum: s; peccata dimittere non possum. **S**acerdos hoc audito penitentia; illi i iugere recusauit. **O**blatus ē ei ab eo numm⁹. **Q**uem quidē sacerdos recepit sed in recedentis terga eūdem cum clamore proiecit dicēs. **P**ecunia tua te cum sit in perditionem. **I**lle vō tam de verbo q̃ de facto sui confessoris territ⁹: i crastino rediit et confessionem iteāuit: penitentiam cōdignam suscepit et egit. **V**ides nūc q̃tum valeat prudentia confessoris? **S**i imprudens confitens tali modo non

fuisse territ⁹: fortassis nec esset iustificatus. **A**udi aliud exemplū: q̃tum cōfidentibus profuit consilium bonum.

Capitulum. xxxvi

In monasterio sancti Pantaleonis in Colonia abbas quidam fuit fratrē habens eiusdē ciuitatis cōciue: quem carnaliter diligens: sepe pecuniā mōasterij illi occulte largiebatur. **Q**uā proprie substantie admiscēs et in ea negociāns: quocūq; perrexit semper cum damno rediit. factaq; est ei licet nō aduerteret; monasterij pecuniā: tā q̃ ignis a substantia propria quasi stipula. **E**t cum esset in mercaōibus satis gnarus: atq; circūspectior ceteris suis sodalibus: illorum prosperitatē suamq; dispendiū mirari nō sufficiebat. **C**ompassus eius infelicitati abbas: cum semp ei daret ille nō proficeret: ymo semper minus haberet: tandem ad paupertatem deuenit. **C**ui abbas. **Q**uid est frater qd agis? **Q**uare tam viliter ofumis substantiam tuam ad confusioē tuam atq; meā? **R**espondit ille. **V**alde pce uiuo. mercatum meū diligentissime custodior et quid sit quod circa me agitur penitus ignoro. **T**andem in se

reuerſus venit ad ſacerdoteꝝ: ei
omnia circa ſe geſta apienſ p cō
feſſiōem. **C**ui dixit ſacerdos.
Utere conſilijs meis: a cito di
ues eris. **P**ecunia fratris tui ſur
tum eſt: a ipſa ſubſtantiam tu
am deuorauit. **D**e cetero nihil
recipias ab eo a de modico qđ
adhuc ſupeſt negociare. **V**ide
biſqꝫ manū domini ſuper te bo
nam. **Q**uicqđ autē lucratus
fuſis: medietatē fratri tuo red
des: de reliquo tu uiues. a hoc
tā diu facias donec ōnem pecu
niam monaſterij tibi datam il
li reſtituas. **M**ira clemētia dei
Obediens hō confessoris ſui cō
filio in breui adeo ditatus eſt.
ut a ipſe abundaret. a fratri
recepta reſtitueret. **C**ui cū ab
bas diceret vñ tibi iſte diuicie
frater. **R**ndit. **Q**uā diu ſubſtā
tiam fratꝝ tuoꝝ recepi: ſemper
pauper a miſer fui: a tu grauē
peccaſti nō tua mihi largiēdo:
ego vero aliena recipiēdo. **E**x q̃
emim de hijs pēitui a ſurtū ab
horui. benedicēte domino abū
daui. **E**cce q̃tum valeat confi
lium bonum in confeſſiōe. **S**i
militer aliqđ legitur in vita ſpa
tꝝ. **D**icā tibi adhuc exēplū qđ
in retulit **H**ermān⁹ decan⁹ bū
nenſ. aſſerēs ſe audiſſe a ſacdo
te cui cōtigit. **Ca. xxxvii.**

Duo ciues Coloniēſes
inter cetera ſua peccata cō
feſſi ſunt duo peccatoꝝ geneꝝ
que quid in ſe valde ſunt mag
na: licet ppter vſum mercatori
bus maxime pua videātur a q̃
ſi nulla mendaciū ſcꝫ atqꝫ pū
rū. **D**ñe inq̃unt pene nihil poſ
ſumus emere nihil vendere: ni
ſi oporteat nos mentiri iurare:
a ſepe piurare. **Q**uibus cū dice
ret pleban⁹ peccata iſta valde
ſūt grauia: a ſaluatoꝝ p̃hibi
ta: ipſo dicente. **S**it ſermo ve
ſter eſt eſt. nō nō. **R**nderunt.
Nō poſſumus hoc preceptum
in negacōibus noſtris cuſto
dire. **A**it ſacerdos. **U**tinim cō
filio meo: a bene cēdet vobis.
Nolite mentiri: nolite iurare
ſicut mercatū veſtꝝ daē vultis
ſic eū laudate. **E**t p̃miſerūt ei
qꝫ tētare vllēt vno āno. **D**oc
em̃ petiuit. **I**mpediente eos ſa
thana: q̃ ſemp ſaluti humane
adūſatur. pene nīl āno illo ven
dere potuerūt. **R**euerſiqꝫ anno
euoluto ad ſuū plebanū dire
runt. **O**bediētia hui⁹ annī ml
tꝝ fuit nobis damnoſa. hoies
a nobis defluūt. nec aliqđ ſine
iuramento vendere poſſumus.
Tūc ſacerdos. **N**olite timē. qꝫ
temptacō eſt fixum tenete i cor
de veſtro. qꝫ nulla aduerſitas.

nulla vos paupertas a tali proposito auertat: et dominus vobis benedicat. Promiseruntque ei dominus inspirante: quia custodire vellet eius consilium: diuinum preceptum per omnes dies vite sue: etiam si oportet eos mendicare. **M**iares. Statim dominus immisit opescentem: et cepunt eos homines plures quam ceteros mercatores frequentare. Factique sunt in breui diuites: ita ut mirarentur. Et reuerfi ad suum confessorum gratias egerunt: eo quod per eius salubre consilium: a tam grauius peccatis foret exonerati: et foris in rebus ditati. **N**ouit Dominus exempla predicari de hereticis in ecclesiis mercatoribus: forte expauescerent de pecuniis male conquisitis negociari: et in suis venditionibus iurare vel mentiri. **M**onachus. Vex dicis. **N**ouit Dominus. Nunc audire delectat: quod quidam peccatores meritis sui confessoris iustificentur.

Capitulum xxxviii.

In vita sancti Malachie bilimense episcopi: qui nris fuit temporibus: beatus Bernardus abbas Clareuall scribit mulierem: quam ita fuisse iracundam: ut animi eius furorem non vicini non cognati: nec quidem ipsi filii eius possent sustinere ad sacrum. Mala-

chiam illam ducentes: et primo manum de ea fatientes ut eius miseretur deprecantur. **D**ortatur vir sanctus miseram ad confessionem: **P**aret illa: iniungit penam: orat deum ut impatiens tribuat patientiam. Et ecce facta est super eam mutatio dextere excelsi. **T**anta ab illa habet patientiam et tranquillitatem propter confessoris sui merita dominus illi tribuit: ut que prius omnes exaspere solita fuit nulli damnis siue contumeliis deinceps turbari possit. **I**tem quod quidam ex sola dei misericordia in confessione coterantur: dictum est in secunda distinctio. cap. ii. de monacho apostata: qui duo milia annorum elegit in purgatorio. **N**ouit Dominus. Puto quod multum detestetur in sacerdotibus auaritiam dominus. **M**onachus.

Capitulum xxxix.

De hoc non mea: sed ipsius domini sententia: audias per os Iheremie prophete. **E**xtendā inquit manus meas super habitatores terre: a minimo usque ad maximum: omnes student auaricie: et a propheta usque ad sacerdotem: omnes faciunt dolum. **I**tem per Ezechielem: **P**ropter pugillum ordiā et fragmentum panis violabant me ad populum meum: ut interficiant animas que non moriuntur et viuificant que non

viuunt. **N**otūti⁹. Sicut au-
diuī quidam cōfessores p̄vno
gallinatio a vīn sextarlo: mul-
toꝝ penā p̄c̄oꝝ vel r̄laxant vel
dissimulāt. **M**ōchus Idcir-
co eis per Osee dicitur. P̄c̄ā po-
puli mei comederūt. Et hoc scī-
as q̄ nō soluz viciū auaricie: s̄
eciā viciū luxurie in sacerdotib⁹
rephendat dñs dices p̄ aphaz
Vaccas bethauē coluerūt ha-
bitatores samarie. Samaria i-
terp̄tat⁹ custodia: bitatores sa-
marie sacerdotes sunt q̄ sep̄ i sui
a alioꝝ sibi omissioꝝ custodia
manere dñt. **D**ij vaccas betha-
uen colūt: dū luxurio se viuunt
hoꝝū dom⁹ inutil⁹ est: q̄ hoc be-
thauen iterp̄tatur: vacce q̄ ai-
malia sūt lasciuia luxuriā de-
signāt: siue ip̄as sacerdotū cōcubi-
nas: q̄s lex multi hodie sine ti-
more colunt. **O**m̄ta mala mali
sacerdotes dñi nō timētes faciūt
in cōfessioib⁹ pl̄imis exēplis ti-
bi posse; oñdere. s̄ p̄cedū ē or-
dini p̄cedum sexui: p̄cedū religi-
oni. **V**nū tñ tibi dicaz ex remo-
to: qđ qđdam mibi sacerdos re-
citauit.

Cap. xl.
Matrona qđaz diues a ho-
nesta p̄c̄ā qđdam cōmiserat tā
inhōesta: ut nulli ea cōfitei pos-
set sacerdoti p̄verecūdia. Die q̄
dam infantē repiens destitutu

leuauit a loco filij illū nutries-
lis imbuti fecit: atq; in sacerdo-
tē ordinari. **T**unc demū fiduci-
am sumēs de exhibita caritate:
cōfessa est ei p̄c̄ā diu latentia
Quibus auditis stultus ille i-
memor impensi bñficij: ex hoc
sumēs audaciā. q̄ si qđ peter;
negaret: minaret⁹ se eius vicia
debere appalare: cepit illā ad cō-
sensum sue libidinis sollicitae.
Cui⁹ verba cū femina iā iustifi-
cata abhorreret: a ille cōndicēte
diffamaret: illa fiducia bñs de
cōfessioe: ne apđ hoīes note p-
petue sibiaceret infamie: suffici-
enter se expurgās bñfico cōfes-
siois liberata ē: a criminatoꝝ de
prouitia eliminatus ē. **N**o-
uicius. **D**uo hec exempla mibi
sufficiunt de confessoribus ma-
lis. nūc aliquod mibi dicas de
confessoribus timoratis.

Capitulum xli.

Quā quedam matrona
nobilis cum quodaz ab-
bate ordinis nostri sub typo
cōfessionis de secretis conscien-
tie sue loquētur: dixit se in eius
amore grauiter succēsam. Ille
sicut sacerdos iustus ac timēs
deum cor suū signauit male ad
se cōuersam: verbis quibus po-
tuit auertit: dices se monachū
eē senē pānosū ac neglectum.

Et sicut ipse dixit cuidam monacho qui mihi recitauit: femina eadem tam clara fuit et tam potens. ut si eam inquit in seculo. sicut aliquando fui. nunquam illi de terra nec in minimo verbo facere auderem mentem. **C**ertis inquit quomodo nobis iam mortuis seculo dyabolus insidietur. **F**uit enim idem abbas ante consensionem miles in armis strenuus pulcher satisque nominatus. Et si vis scire ipse erat dominus abbas. **R**aro lus Dilarienf. **N**ouicius. Vtinam haberent omnes confessores timorem dominum: ut vir iste **M**onachus. **N**on solum est eis necessarius timor dei: quo se a peccato custodiant. sed etiam prudentia per quam inter peccata discernant. ut cum clauis potestatis in vestra habeant clauem scientie. ut sciatur differentiam inter scabiem et lepram id est inter veniale et mortale. **I**tem inter lepram et lepram id est mortale et criminale. quia peccata peccatis sunt grauiora. siue venialia sint siue mortalia. quia in hoc satisfactio debet extendi et de scabiem siue lepra iudicari. **C**ap. xliij. **Q**uidam sacerdos et plebanus in puincia nostra est: qui in quadragesima venientibus sibi ad confessionem dicens confuevit. **Q**ualis penitentia iniuncta fuit vobis ab

antecessore meo: tale vobis modo iungo. **A**liis dicebat. **Q**uod vobis iniunctum anno preterito: hoc et isto anno seruetis non attendentes quid postea peccauerunt: vel qualiter per preteritis satisfecerunt. **N**ec nobis recitauit vnde de prochiainis eius. **C**ap. xliij.

Huius quidam plebanus sic audiui ab eius successore habere consuetudinem. ut in quadragesima confluentibus ad ecclesiam confessionis gratia prochiainis suis: ipse sex vel octo filii duceret ante altare. astola collis eorum imposita teuthonice gentem eis predicaret confessionem singula verba illi post eum iterantibus. **Q**uibus omnibus filium atque eandem iniungens penitentiam. similiter abire precepit. **S**ic faciebat omnibus. non considerans quid fecerint quis plus. quis vel minus peccauerit. **D**efuncto eo cum quidam ex prochiainis vir grauius et in secularibus prudens: per successorem eius mitteret: postulans sacramentum confessionis eo quod infirmaretur usque ad mortem. veniens sacerdos dixit. **P**rius debetis facere confessionem. **R**espondit ille. **V**os mihi eam facite. **N**otabat. non consuetudinem super dictam. **C**umque sacerdos monendo illum instaret: commotus ille dixit. **C**erte domine nunquam mihi talia fecit

pdecessor vester. Et cum nega-
ret ei comunioem: tandem in hec
verba prorupit. Confiteor me
peccasse in adulterijs. furtis. ra-
pimis. homicidijs. priurijs. ali-
isq; criminib; multis. Tunc sac-
dos fecistis hec omnia? Rndit il-
le. Vere dñe nihil horz commisi.
Ex antiqua tm̄ osuetudine sic
confitebatur. Et nō potat eum
inducere: ut pctā a se omīssa cō-
fiteret. Vides q̄les confessoēs
quales doctores: quales aīarū
rectoēs? Vnde tanta negligē-
cia: vnde tam stulta iudiciā: nī
si ex diuine legis ignorancia?
Vis nosse q̄tum profint con-
fitentibus confessoēs litteratis?
Blouicius. Volo a de hīde-
ro. **Monach⁹.** **Ca. xliiij.**
Hermanus decanus Sun-
nenf: quando plebanus
fuit ad sanctū Martinū in Co-
lonia venit ad eum mulier que
dā tempe quadragesiāli pctā
sua confiteri. flectēs coram eo
genua: quicquid se tōi memi-
nerat omīssisse: cepit enumerāē
a cū phaiseo euangelico iusti-
ficare se dicēs. Dñe tot sextis se-
riis soleo p annū in pane a aq̄
ieiunare. elemosinas dare. eccle-
sias frequētāē: a multa i hūc
modū. Cui plebanus dixit. Ad-
quid dñā vniūstis? Nunq̄d p

istis opibus vultis suscipe pe-
nitentiā? Rre nō dicatis pctā ve-
stras. Rndit illa: nihil mibi cō-
scia sum. ait plebanus. Cuius
estis officij? Rndit mulier. fer-
rum vendere soleo. Ad quod il-
le. Soletis aliquādo minores
ferri pticulas i ligaturis maio-
ribus intermiscere: ut sic totuz
simul vendatis? Dicente illa.
Soleo respōdit. Ecce hoc mor-
tale peccatum est: quia dolus.
Et adiecit. Soletis aliquādo
mentiri. iurare. p̄iurare. emulū
vestris maledicere. Alijs plus
vendentibus inuidere? Rndit
illa: q̄m talibus sepe excedo.
Plebanus dixit. Et ista omnia
pctā sunt mortalia: a nisi peni-
tentiā egeritis o dignam: oī⁹
ibitis in gehēnā. Territa illa i
verbis eius peccasse se i cogno-
uit: a q̄d de cetero cōfiteri debe-
ret didicit. bñ iste vtpote vir
prudēs a lratius nouit fodē pi-
etem: a oñdere pdola in corde
m̄licis depicta. **Notiti⁹.** q̄d
ē fodere pietēs. **Monach⁹.** De
pctis eiusq; circūstancijs int̄-
rogare ofitētē vba sūt. Ezechiel:
a a scō Bregoioplenea ex-
cellent̄ exposita. Cauere d; cō-
fessor ne sic incaute pietē. i. ofi-
tētis ofcia: p int̄rogacōe: fodi-
at. ut eū peccāe doceat. **Ca. xlv.**

Urgo quedā religiosa in partibus Brabancie sacerdoti cuiusdam confessionem fecit. Ille sicut imprudens incaute cepit conscienciā eius fodere idē de quibusdā peccatis ignotis: que nunquā fecerat vel audierat interrogare. **R**ue mox de eisdē peccatis cepit tentari et tū turbari: ut diceret sacerdoti. Male habet caput vestrum: quod hodie fecistis mihi horum mencione. Et sicut alii postea confessa est sacerdoti: non sine maximis laboribus ab eisdem peccatis se continebat. Ita fodiendus ē paries: ne domus dei ciatut sic querenda sunt ydola sub stramentis ut tabernaculum non evertatur. **D**ebz tamen confessor valde esse sollicitus de peccatis sibi omissorum eosque ad confessionem perducere tam verbis quam exemplo.

Capitulum. xlii.

Abas quidam ordinis nostri scire volens conscienciā alterius cuiusdam abbatis filij sui: sicut ab eius ore audiuit generalem illi de peccatis suis fecit confessioem. Deinde dixit. Domine abba si vos aliquid vultis dicere libenter audiam. **V**erecundatus ille confessus est ei versa vice peccata sua contra apostolum provocatus illius exē

plo magis quam verbo. Non enim tenebat ei confiteri. **N**ouicius. Ut video: prudentia confessionibus satis est necessaria.

Monachus. Hoc amplius in subiecto probabis exemplo. Quod autem dicturus sum didici a quodam venerabili sacerdote a priore ordinis premonstratensis.

Capi. xlvij.

Abas quidam nigri ordinis vir bonus et disciplinatus: monachos habebat satis mirabiles ac dissolutos. Die quadam quidam ex eis preparauerat sibi diversi generis carnes: et vinā delicatā. Quibus cum vti non auderent in aliqua officina timore abbatis: congregati sunt in vas vinarium maximum et vacuū quod vulgo dicitur tunna: illic deferentes preparam. **D**ictum est abbati: quod tales monachi in vase tali convivium celebrarent. Qui statim cum magno merore animi accurrens et introspicieus convivium letitiam suā punitia convertit in tristitiam. Quos cum territōs aspiceret: iocunditatem simulans intravit ad illos et ait. Eya fratres: voluistis sic sine me comedere et bibere? **N**ō hoc arbitror iustum. **C**redite mihi ego vobiscum prandebō. lauitque manus cum illis comedens et bibens:

exemplo tñi territos confortas.
 Die sequenti p̄ore tamen pre
 monito: a q̄ facē debet; instru
 ctio: abbas mōchis ill p̄nib;
 in capitulo corā illo surgēs: et
 vniā petēs eū multa humi
 litate tremorē ac timorē; simu
 lās in hęc v̄ba prupit. **C**ōfite
 or vobis domine p̄or fratribus
 meis vniuers; q̄ vicio gule vi
 ctus ego p̄ctōr heri in absco
 lo loco a q̄ furtiue in vase vīmaio
 contra p̄ceptum a reglam pa
 tris mei sc̄i Benedicti: carnes
 māducaui. Statū residens eū;
 se incipet preparare ad discipli
 nā: p̄ore ut hoc fieret p̄hibēte:
 r̄ndit. **S**imite ut vapulem: q̄
 melius est ut luam hic q̄ in fu
 turo. **Q**ui eū accepta discipli
 na necnō a p̄mā reūsus fuit;
 in locum suū: p̄dicti mōachi ti
 mētes ab eo proclamai si dis
 simularēt: vltro surgētes eū dē
 cōfessi sūt excessum. **Q**uib; abb
 a monacho ad hoc p̄coordinā
 to dari iussit bonas ac fortes
 disciplīnas: duri⁹ illos corripī
 ens a ne vnq̄ de cetero talia p̄
 fumerēt sub interminacōe m̄g
 ne vindicte p̄cipiens. Sicq̄
 prudens medicus quos verbo
 minus emēdare potuit: correx
 it exemplo. **N**ouitiū. **P**la
 cet qd̄ dicis. **M**onachus.

Audi nunc exemplū: q̄ prude
 cia discrezione tempanda sit

Capitulum. xlviii

Peccator quidam mag
 nus cum pro suis pecca
 tis nullam condignam fuscipe
 re vellet penitentiā: quia con
 fessor valde prudēs ac discret⁹
 fuit: ait illi. **P**otes pro peccatis
 istis magnis saltem vnam ora
 cōnem dominicā p̄ singulos
 dies dicere? **R**ndente illo. **P**os
 sum. eandem ei inuinxit. **M**ira
 clemencia dēi. Ita eadem oracō
 cepit hominī dulcescere vt redi
 ens amplius peteret: hocq̄ tā
 diu facer; quousq̄ ad condig
 nam perueniret penitentiā.
Ad discretionem confessoris p̄
 tinet: vt pro peccatis magnis
 magnam: a pro paruis puam
 inuungit penitentiā: q̄ om̄s
 penitentiā arbitraria est sc̄dm
 qualitatem persone modera
 re poterit qualitatem seu quā
 titatem pene. **M**isericordiam
 semper superexaltet iudicio: si
 ue secreta vel manifesta sit con
 fessio vt idem ipse consequatur
 a deo. **Capitulum. xlix.**

Omnis Bisilbertus ab
 bas i. Dēmērode tāte fu
 it m̄e vt si aliqñ q̄s monacho
 rum siue conuersorum coram
 eo proclamat⁹ fuit in caplo

ille neglecta virtute pacie extra se fieret: infirmitati illius compassus diceret: bone frater vade modo sedere: et cras eandem culpam recognosce. Qui datis inducitur ad tranquillitatem animi reductus: et de comino conuerecundatus: in crastino rediit sequi peccasse recognoscens: duram penitentiam cum multa paciencia suscepit. Quintum etiam bonum conferat penitentibus confessoris affabilitas: sequens declarabit exemplum.

Capitulum. I.
Super dictum decanum. Hunc non cum tempore quodam quod drageimali sedes in ecclesia sancti Martini: in qua erat plebanus: audiret confessionem cuiusdam vetule: vidit eminens contra se duos ex prochiensis suis in fenestra sedere et fabul vacare. Ex quibus unus erat usufructarius? alter vero homicida manifestus? Vetula recedente cum accessisset ad eum confessionis gratia idem usufructarius: ait illi plebanus. Amice Ego et tu hodie bene decipiemus dyabolum. Tu tantum verbum tenus confitere peccata tua: voluntate precandi deposita: et acquiesce consilio meo: et ego tibi vitam eternam promitto. Sic tibi tempore prabo penitentiam: ut non fiat tibi

bi onerosa. bene nouerat vicium in quo laborabat. Respondit ille. Si hoc quod promittitis mihi constaret: libens vterer consilio vestro. Et promisit ei. Qui cum confessus fuisset et abiurata usura penitentiam suscepisset: socio suo iam dicto homicide occurrens ait. Vere dulcissimum habemus sacerdotem. Nam pietate verborum suorum ad penitentiam me adduxit. Cuius exemplo ille puocatus ad confessionem venit et similia cum se pietatis sentientes iudicia: penitentiam suscepit et expleuit.

Alouicius. Ex multis que iam dicta sunt confidero: quod confessio multam requirat perfectionem tam in confitente quam in confesso.

Monachus. De vno adhuc superest dicendum per quod omnes confessoris virtutes consumantur scilicet ut promptum et hilarem confiteri volentibus se libeat. De hoc habes exemplum in distinctio prima capitulo sexto Vbi angelus domini peroravit de alia in spiritu monachi improperauit: quod eundem monachum confiteri volentem signo suspenderat. Si confessor ad hoc fuerit paratus: quantum placeat deo et quantum peccatoribus expediat: sequens sermo declarabit.

Capitulum. II.

Hoc biennium cum dominus wilhelmus abbas Clareuallis cum ceteris abbatibus contra Balonem cardinalem profectus fuisset Romam: quidam ex monachis eius cuiusdam ex confessoribus peccatum quoddam criminale confessus est. Cui dixit. Bene te audio. Bene consilium do: sed absolvere te non potero: quia confessio hec debita non est. Consulo et rogo ut confitearis priori: qui potestatem habet. Illo respondente: hoc nunquam faciam. confessor dolens ac fluctuans corde: tacita persona atque peccato: periculum confitentis domino. Sygero priori reuelauit. Qui multum dolens et de salute periclitantis cogitans magni consilij angelum cum lacrimis inuocauit. Eodem tempore cum conuersus quidam ex eis peruersus multa furaretur prior dei nutu nactus occasione in capitulo monachorum vice furti exprobrans hoc adiecit. Si forte aliquis est inter vos: cauteriatam habens conscienciam: ita ut non possit eam suo prelato aperire pro tali tribus diebus tales vobis iniungo orationes. Omnibus orantibus cuiusdam iuue

ni sacerdoti nomine wilhelmo in vigilia omnium sanctorum cum lacrimis oranti: vox diuina respondit. Monacho pro quo oras confessio sua. quia debita non fuit: nihil profuit: sed dic priori: ut cras dicta prima post missam ante capitulum stet. ipse enim ad eum veniet. Sicque factum est. Exhibente se priore coram capitulo. ecce monachus venit. signumque confessionis priori faciens cum eo intrauit. et facta confessione cum multo gemitu et lacrimis penitentiam condignam suscepit.

Dialogi miraculorum
Cesarij Cisterciensis.
monachi in valle sancti
Petri. Tercia distinctio
De Confessione. Ex
plicat feliciter.

DEO BRACIAS.